NATIONAL LIBRARY
OCT 5 1971
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly, by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

WEDNESDAY, SEPTEMBER 29, 1971

LATVIJA AMERIKĀ

70. N-RS TREŠDIENA, 1971. G. 29. SEPTEMBRIS XL. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2240 Cena 35 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevēja — Latviešu sprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi", Atbildīgais redaktors: KRIŠS SIDARS.
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Ņujorkas redakcijas vaditāja: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917.
Čikagas redakcijas vaditāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5714.
Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 23 West-Germany. Austrālijā: Ed. Šmugaļs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Prof. D. Hazners atbildīgā amatā

No Baltā nama ziņo, ka šāgada 13. septembrī prezidents Niksons izraudzījis profesoru Daumantu Hazneru par locekli nākamiem diviem gadiem valsts ceļu un satiksmes drošības komitejā (National Highway Safety Advisory Committee).

Minētā komiteja darbojas 35 locekļu sastāvā, pašreiz reprezentējot 27 atsevišķas ASV pavalstis un ir pakļauta tiešī satiksmes ministram Volpi. Komitejas sastāvā ir pārstāvētas ASV pavalstu valdības un likumdošanas iestādes, publisku un privātu iestāžu pārstāvības un atsevišķi zinātnieki un speciālisti ceļu un satiksmes drošības jautājumos. Komitejas galvenie uzdevumi ir sniegt padomus un ieteikumus satiksmes ministrijai komitejai pakļautos jautājumos.

Jaunajam zinātniekam prof. D. Hazneram tas ir liels pagodinājums, jo tik augstā valdības amatā viņš ir vienīgais kāds ir izraudzīts no jauniem latviešu zinātniekiem, kuri savu karjēru ASV ir sākuši pēc Otrā pasaules kara. Prof. D. Hazners pašreiz vada inženieru un architektūras departamentu Mercer kolledžā, Trentonā, Ņudžersijā.

Intervijā par šo jauno amatu D. Hazners paskaidroja: „Ar prezidenta Niksona ricību jūtos augsti pagodināts ne tikvien personīgi, bet uzskatu šo kā uzmanības un atzinības parādīšanu visai latviešu sabiedrībai. Kas attiecas uz ceļa un satiksmes pienākumiem šajā komitejā, tad tur sagaidāms vēl plašs darba lauks, jo, piemēram, uz ASV satiksmes ceļiem viena gada laikā negadījumos tiek nogalināti vairāk cilvēku nekā pēdējo 10 gadu laikā kara laukos Āzijas telpā."

Profesors D. Hazners ir pazīstams latviešu sabiedrībā ar savu aktīvo darbu draudžu, korporāciju un citās organizācijās, kā arī Amerikas latviešu republikāņu apvienības vadībā kā padomdevējs nacionālos jautājumos republikāņu partijas centrālkomitejā Vašingtonā. D. Hazners ir arī vairāku profesionālu organizāciju biedrs. Viņš aktīvi darbojas arī Ņudžersijas pavalsts nacionālitāšu grupas republikāņu vadībā, pildot vairākus amatus.

Savu pamatizglītību D. Hazners ieguva Augustdorfas latviešu ģimnazijā Vācijā, bet akadēmisko izglītību būvinženieru zinātnē Rutgers valsts universitātē Ņudžersijā. Kā viens no viņa galveniem profesoriem bija plaši atzītais prof. Dr. Alfreds Jumiķis.

D. Haznera ģimenē aug divas meitas. Par dzīvesvietu kopā ar vecākiem viņš ir izraudzījis Istbrunsviku, Ņudžersijā.

V. A.

Prof. Daumants Hazners savā darba kabinetā

ASV austrumapgabala skolotāju konferences dalībnieki Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes bērnu vasaras nometnē Katskilu kalnos, 2. no labās: H. Kreicers (Čikaga), Ž. Rāvkalne (Vilimantika), E. Zante (Filadelfija), N. Kalniņš (Ņujorka) konferences vaditājs A. Richters (Filadelfija), Z. Lapiņa (Nuarka), K. Baltiņš (Gaŗezers), I. Eilande (Bruklina), K. Ķilkuts (ALAs grāmatu galda darbinieks), T. Bērziņš (ALAs izglītības biroja vadītājs); priekšā — jaunās skolotājas, kas piedalījās skolotāju kursos un arī konferencē. Aizmugurē — audzinātāji un vecāki. Foto: Imants Prāmnieks

Atbalsts latviešu republikāņu mērķiem

LATVIEŠU REPUBLIKĀŅU SANĀKSME FILADELFIJĀ

Filadelfijā 2. oktobrī, Brīvo latviešu namā, risinājies latviešu republikāņu apvienības kopsapulce turpmākās darbības plāna pieņemšanai, kā arī valdes un padomes izraudzīšanai turpmākajiem diviem gadiem. Paredzama visu nodaļu pārstāvju ierašanās. Darba kārtā, no plkst 11 rītā līdz 1.30 pēcpusdienā paredzēta slēgta sēde, pēc tam no 2.30 — 5 pēcpusdienā, sanāksme būs atklāta, kādā laikā notiks arī vēlēšanas. Vakarā iepazīšanās stunda ar atspirdzinājumiem, kopējas vakariņas un saviesīga dzīve.

Sanāksmē ieradīsies un uzrunu teiks Baltā nam pārstāvis A. Kaupinens, piedaloties arī vakariņās un republikāņu centrālkomitejas nacionālitāšu daļas vadītājs Laslo Pašters (Pasztor). Itāļu, kubiešu, poļu, lietuviešu un igauņu republikāņu centrālkomiteju priekšsēžu piedalīšanās dos latviešu republikāņiem iespēju satikties brīvai domu izmaiņai ar citu tautību vadošajiem republikāņiem.

Nesen Vašingtonā notikušajā republikāņu partijas apvienoto nacionālitāšu padomes sēdē par šīs padomes informācijas daļas vadītāju vienbalsīgi ievēlēja prof. Dr. A. Berķi ar uzdevumu koordinēt un vadīt visu nacionālitāšu pārstāvniecību informācijas darbu. Reizē Amerikas latviešu republikāņu apvienība saņēmusi arī republikāņu partijas priekšsēža senātora R. Doles rakstu, kas reizē ir deklarācija republikāņu partijas pieejai nacionālitāšu un apspiesto nāciju jautājumā.

Senātora R. Doles raksta saturs latviskajā tulkojumā ir šāds:

Es vēlos jums apliecināt, ka mēs visi republikāņu partijā esam dziļi norūpējušies par apspiesto tautu stāvokli. Mūsu partija vienmēr bijusi paraugdevēja tiem, kas aizstāv cilvēka tiesības un pašnoteikšanos apspiestajām nācijām. Prezidents Niksons turpina šīs tradicijas, ne tikvien meklējot ciešākas saites ar mūsu Rietumu sabiedrotiem, bet ierosina dot likumīgu spēku, kā ABM un MIRV, kas stiprinātu mūsu pašu aizsardzības stāvokli.

Amerikāņu latviešu republikāņu nacionālās komitejas lielajam darbam vairākas reizes pievērsis manu uzmanību Laslo Pašters, republikāņu nacionālitāšu daļas vadītājs. Varu apliecināt mūsu atbalstu un turpmāko novēlējumu jūsu pūļu sekmēm — kalpot latviešu - amerikāņu sabiedrībai, valstij un republikāņu partijai.

B. B.

VALDĪBA NOVĒRTĒ ETNISKO GRUPU ŠNIEGUMU

ONTARIO PROVINCES MINISTRU PREZIDENTA VILJAMA DEVISA (WILLIAM G. DAVIS) ZIŅOJUMS PAR TAUTĪBU KONGRESU ONTARIO

Mūsu laikrakstā jau ziņojām, ka nākamgad Toronto notiks pirmais tautību kongress „Heritage Ontario", kas paredzēts aprīlī un tajā tiks pārstāvētas visas etniskās grupas. Par kongresu informēja Ontario provinces valdības sekretārs un pavalstniecības ministrs Džons Jaremko (Yaremko) preses pieņemšanā šāgada septembŗa sākumā. Kongresu jau pirms ilgāka laika bija ierosinājis Ontario provinces ministru prezidents Viljams Dēviss (William G. Davis). Tagad sniedzam zemāk iespiesto ministru prezidenta Devisa ziņojumu par paredzēto kongresu „Heritage Ontario", kuŗa latvisko tulkojumu mūsu redakcijai piesūtījusi Ontario provinces sekretariāta un pavalstniecības nodaļa:

Savā troņa runā jau ziņoju, ka Ontario valdība paredzējusi rikot kongresu, kuŗā iesaistītu visus provincē dzīvojošo valodu un kultūrālos nogrupējumus, un varu ziņot, ka priekšdarbi jau veikti.

Tagad varu sniegt sīkāku pārskatu par kongresu, kas sauksies Heritage Ontario (Ontario Mantojums) un notiks 1972. gada aprīļa mēnesī.

Kā jau savā troņa runā norādīju, kongresu rīko galvenokārt, lai veicinātu atsevišķo tautību grupu savstarpējo saprašanos, kā arī Ontario valdības un šo grupu saprašanos.

Ontario valdības pamatprincips ir; turpināt daudzkultūrālismu. Valdība atzīst un novērtē atsevišķo grupu sniegumus, savu nostāju skaidri apliecinot 2. Konstitūcionālajā konferencē 1969. gadā, kad Ontario valdība pavēstīja: „Kanadai jābūt divvalodu zemei ar daudzkultūru raksturu."

Tā kā Ontario iedzīvotāji izrāda interesi par valdības kultūrālajiem pasākumiem, Heritage Ontario iesaistīs visu iedzīvotāju nogrupējumus, ieskaitot tos, kuŗus apzīmē par 'etniskajiem' — franču", kas paredzēts aprīlī un tajā

(Beigas 5. lpp.)

Dr. A. Dinbergs — Latvijas diplomātiskā dienesta šefs brīvajā pasaulē

Latvijas diplomātiskie pārstāvji brīvajā pasaulē sapulcējās sanāksmē Parīzē 16. un 17. septembrī. Piedalījās lietvedis Amerikas Savienotajās Valstīs Dr. A. Dinbergs, sūtņi R. Liepiņš un J. Tepfers, lietveži K. Bērends un T. V. Ozoliņš, ģenerālkonsuls B. Pavasars un pārstāvis Ženēvā A. Skrēbers.

Sanāksmi atklāja un sapulcētos apsveica ar uzrunu apspriedes noorganizētājs K. Bērends. Par sanāksmes vadītājiem ievēlēja R. Liepiņu un Dr. A. Dinbergu, par sekretāru A. Skrēberu.

Sanāksmē plaši iztirzāja starptautisko politisko stāvokli, un pārstāvji sniedza ziņojumus un sīkus paskaidrojumus par darbību un apstākļiem atsevišķās zemēs. No ziņojumiem izrietēja, ka Latvijas interešu vislielāko izprašanu joprojām izrāda ASV, kur pilnīgi atzīta darbojas Latvijas sūtniecība, tāpat kā Latvijas neatkarības laikā. Sūtniecība darbojas līdzšinējā kārtībā arī Anglijā.

Pēc lietveža Dr. Dinberga ziņojuma sapulcētie atzina, ka vismagākā atbildība gulstas uz viņa pleciem un mūsu sūtniecība Vašingtonā veic visplašāko darbību.

Sanāksme vienbalsīgi ievēlēja lietvedi ASV Dr. A. Dinbergu par Latvijas diplomātiskā dienesta šefu brīvajā pasaulē. Plašāk pārrunāja dažādo archīvu novietošanas jautājumu.

Aivars Ruņģis

Apciemojumi okupētajā Latvijā

Aivara Ruņģa saīsināts referāts jauniešiem „Šanas" dienās" pie Hamiltonas

Vai būs svešumā dzimis latviešu jaunietis, kas savas domās nebutu interesējies par Latviju un jautājis: Vai arī man nevajadzētu apciemot okupēto Latviju, lai arī cik maz no tās šodien tūristam parāda? Ko man darīt — braukt vai nebraukt?

Latviešu sabiedrībā trimdā jaunietis var saņemt visdažādākās atbildes. Atbilžu vienā galā būs ļot krass, noraidīgs — nē. Otru atbilžu galu veidos cilvēki, kas šādu vai tādu iemeslu dēļ paši būs uzmeklējuši jauniešus un visādiem pārliecināšanas līdzekļiem mēģinājuši viņus uzmudināt un pārliecināt par braukšanas nepieciešamību.

Pirmajā gadījumā, katēgoriski noraidot jauniešu domu par okupētās Latvijas apciemošanu, nav apsvērti un ielēsti visi personīgie motīvi, kas šādiem apciemojumiem galvenokārt pamatā, un nav ielēsti arī tie ieguvumi, ko apciemojums var sniegt tīri nacionālpolitiskā laukā.

Otrā gadījumā, mudinot un pārliecinot jauniešus braukt uz Latviju, jāteic, ka mudinātāji bieži vien aizmirst vai pilnīgi ignorē atbildību, ko par šādu rīcību viņi uzņemas, ielauzdamies otra cilvēka ļoti personīgās dzīves sfairās, aicinot viņu uzņemties risku, kas ārkārtīgi smagi var skart pašu jaunieti un viņa piederīgos gan trimdā, gan Latvijā. Braukšana uz Rīgu nav Parīzes vai Romas apciemojums, bet gan ir iekļūšana teritorijā, kur Pad. savienības varas iestādēm ir neierobežota vara sagādāt tūristam gluži neiedomājamus visneparedzētākos šķēršļus un grūtības vai pat aizturēt to savā teritorijā, viegli atrodot un pierādot pārkāpumus un sodot. Turpretī aizsardzība no tās valsts, kuŗas pilsonis jaunietis ir, Pad. savienības kontrolētajā territorijā ir ļoti minimāla.

Līdzšinējā pieredze rāda, ka jaunietis, tāpat kā katrs cita vecuma tūrists okupētajā Latvijā redzēs galvenokārt tikai Rīgu, kas būtībā ir viņa Latvijas brauciena gala punkts un apmešanās vieta. Viņiem būs iespējams, pēc līdzšinējās pieredzes (ja neievērojam dažus izņēmumus, redzēt vēl Jūrmalas pilsētu, resp. mazliet iepazīties ar Rīgas jūrmalu, viņu var aizvest arī uz Siguldu un parādīt viņam Salaspils agrākās koncentrācijas nometnes vietu, kā arī parādīt Rīgas tuvumā esošu kādu lauku parauga kopsaimniecību — kolchozu.

Cik daudz tas ir no Latvijas? Salīdzinājumam teiksim, ka tas atbilst apmēram Toronto apskatei (Rīga), ietver iepazīšanos ar Klīnšu dārzu pie Hamiltonas (Sigulda), ar plūdmali Ontario ezera krastā (Rīgas jūrmala) un vēl kādu vietu apmēram 10 jūdzes ārpus Toronto (Salaspils koncentrācijas nometnes piemiņas vieta). Var prasīt — cik daudz un kas pēc šādas iepazīšanās redzēts no Ontario dzīves un kultūras? Atbilde varētu būt, ka ne pārāk daudz. Ja grib un pacenšas un ja iepriekš iespēju robežās par visu redzēšanai atvēlēto ir informējies, tad tomēr šo to var redzēt, šo to var sastapt.

Ir ļoti labi saprotams, ka pēc Rīgas apciemojuma jaunietis, pretstatā saviem vecākiem un vecvecākiem, ja tie būtu ciemojušies tagadējā Rīgā, nevarēs saskatīt un analizēt pēc 1945. gada Latvijā notikušās pārmaiņas. Jaunietim trūkst salīdzināšanas iespējas ar agrāko, ko pazīst un atceras viņa vecāki vai vecvecāki.

Latvijas apciemojums ir jaunieša pirmā iepazīšanās ar savu tēvu tēvu zemi. Ja visu laiku viņš, iepretī savu vecāku dzimtajai vietai, ir bijis kā akls, tas ir, viņš no šīs vietas nekā nav redzējis un tomēr to pazinis it kā ar taustes un dzirdes palīdzību no attēliem un nostāstiem, tad visa iepazīšanās ar vaļējām acīm bazējas un norit tīri emocionālā plāksnē. Tā šis pirmais Latvijas apciemojums parasti ir jāpieņem un tā tas jāsaprot.

Ja kādam no svešumā dzimu šajiem jauniešiem laimējas Latvijā noliekties pār sava nekad vēl neredzētā, nesastaptā vectēva vai vecmāmiņas sastrādāto roku un to noskūpstīt, tad tādu savas identitātes, sevis paša meklētāju skārusi liela laime un pagodinājums.

Mēs zinām, ka par to pašu naudu, ko iztērē braucienam uz Rīgu, var nokļūt arī Parīzē, Stokholmā, Romā un citās neredzētās, eksotiskās vietās. Lai ceļojot tikai izklaidētos, nokļūtu slavenās pludmalēs un papeldētos jūrā, lai iepazītos ar jaunām, vēl neredzētām vietām, par to pašu naudu, ko maksā brauciens uz Rīgu, var pavadīt daudz raibāku un ne mazāk interesantu laiku Aļaskā, Kalifornijā, Nevadā, Čikagā, Ņujorkā, Kvebekā un diezin kur vēl!

Tāpēc mēs drīkstam un varam secināt, ka latviešu jauniešu tūristu braucieni uz Rīgu, liekas, nav tikai izklaidēšanās. Brauciena pamatā, domājams, ir patiesa ziņkāre un interese par Latviju. Nereti vien šie tūrisma braucieni ir savas identitātes, ir sevis paša meklēšana un pat demonstrātīvs apliecinājums par piederību savai tēvu tēvu zemei.

Tāpēc jaunietis, kas gribētu braukt uz okupēto Latviju tikai tāpēc, ka tāda braukšana ir „modes lieta" vai sava veida „statusa" simbols, kas gribētu braukt uz turieni tikai izklaidēties, uzdzīvot un izālēties, tas lai velti netērē savu naudu tālam ceļam, bet notērē visu tepat Toronto vai Hamiltonā.

Ja kāds jaunietis izšķiras par tūrisma braucienu uz Rīgu, tad jāzina, ka viņam nav nekādas iespējas šo tūrisma braucienu izdarīt kā „privātai personai" vai ceļot „incognito", t. i. nepazītam, neatklātam.

Kādi faktori tad noteic, ka tūrisms uz Rīgu gan jauniem, gan veciem nav un nevar būt tikai katra atsevišķa latvieša „privāta lieta"? Tie, manuprāt, ir trīs: trimdas latviešu sabiedrība, okupētās Latvijas iestādes un lojalitāte, godīgums iepretī iekārtai un valstij, kuŗas pilsonis katrs ir.

Jāatceras, ka trimdas latviešu sabiedrība tapusi un arī joprojām pastāv galvenokārt tāpēc, lai ar savu eksistenci argumentētu pret politiskām pārmaiņām Latvijā, tas ir, pret Latvijas inkorporāciju Pad. savienībā un pret Pad. savienībā valdošās krievu tautas politiku tagadējā Latvijā. Trimdas latviešu sabiedrība vēlas, ja kāds izšķirtos braukt, lai jaunieši, nokļuvuši Rīgā, tad godam pārstāvētu svešumā, trimdā augušos latviešus ne tikai Rīgas latviešu priekšā, bet arī personīgā jomā —savu radu un draugu priekšā, lai jaunieši Rīgā, kaut ieradušies kā privātas personas, neizdarītos, neuzvestos, neizrunātos tā, ka tas varētu kaitēt latviešiem, latviešu lietai, vienalga kā mēs to visu kopā nosauktu.

Okupētās Latvijas iestādēm ir svarīgi propagandas nolūkos pierādīt un parādīt, ka tūrims uz Rīgu un tūristu izteikas, kas pozitīvi vērtē latviešu tautas sasniegumus, identificējas kā iepriekš norādīto pārmaiņu, tas ir, Latvijas inkorporācijas sekas. Tādējādi okupētās Latvijas iestādes arī cer jaukt un drupināt trimdas latviešu sabiedrību un mazināt tās argumentācijas sparu iepretī Latvijas inkorporācijai Pad. savienībā un visām tām pārmaiņām Latvijas territorijā, kas nelabvēlīgi vai draudīgi ietekmē latviešu tautas etnisko dzīvību un pastāvēšanu.

Attiecīgās okupētās Latvijas iestādes ar Pad. savienības tūrisma biroja Intūrista starpniecību kontrolē katru tūristu Pad. savienībā. Uzraudzības iestādēm ir pietiekami daudz informācijas arī par katru trimdinieku tūristu, un šīm Pad. savienības iestādēm, kā jau iepriekš norādīts, ir visa vara rokā, lai kādu tūristu, ja nepieciešams, viegli izmantotu saviem mērķiem.

Mēģinot ar nelielu piemēru ilustrēt iepriekš teikto, iedomāsimies, ko mēs atbildētu uz piepešu jautājumu, kuŗu mums paprasītu okupētās Latvijas radiofona, televīzijas vai preses pārstāvis: „Vai jums patīk padomju Latvija?" jeb — „kā jums patīk padomju Latviju?" jeb—„kas jums patīk padomju Latvijā?"

Šis jautājums ir tikai piemērs. Tas liekas arī visai nevainīgs un viegli atbildams jautājums. Taču

(Beigas 4. lpp.)

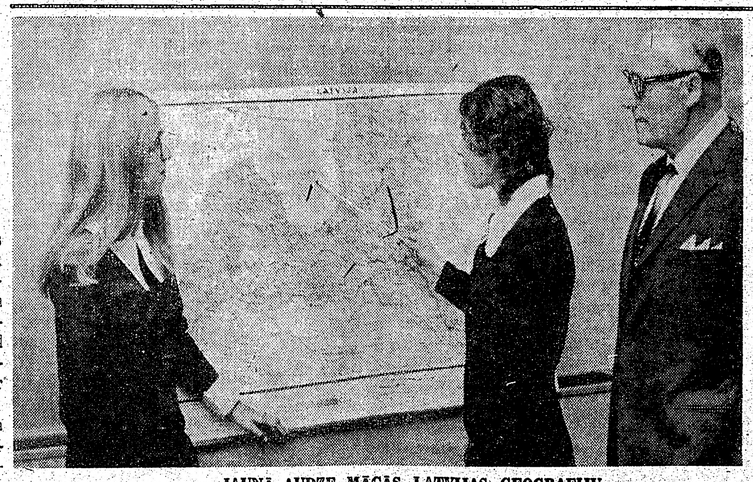

JAUNĀ AUDZE MĀCĀS LATVIJAS ĢEOGRAFIJU

Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas audzēkņi pulcējas mācībām Latviešu namā. Uzņēmumā: 2.a klases Latvijas ģeografijas stundā savas zināšanas apliecināja Silvija Nāgele (pa kreisi) un Karina Mieriņa. Pa labi skolotājs Jānis Šmits. Foto: J. Liģers

Rūpes par Minsteres latviešu ģimnazijas nākotni

SKOLAI NEPIECIEŠAMS LIELĀKS SKOLĒNU SKAITS UN GADOS JAUNĀKI SKOLOTĀJI

.... II

Mūsu redakcijai iesūtītajam Latviešu studentu apvienības Vācijā (LSAV) apkārtrakstam, kurā apskatītas latviešu ģimnazijas (MLĢ) akūtās problēmas, pievienots arī kāda neminēta autora (jāpieņem, ģimnazista vai absolventa apcerējums, jo tas izriet no LSAV apkārtraksta) raksts „Pensionāru pils!?". Šis raksts rāda, ka pašreizējo skolotāju vecums un jaunāku skolotāju trūkums patiešām ir nopietna problēma, kas var negatīvi ietekmēt skolas nākotni un pat pastāvēšanu.

Raksta autors norāda, ka 1969./70. mācību gadā skolotāju caurmēra vecums bijis 53,7 gadi, bet E. Baranovskai „aizejot pensijā" (pēdiņas autora liktas, — ref.) un E. Herndorfam atnākot 1970./71. mācību gada sākumā, skolotāju caurmēra vecums noslīdējis uz 52,3 gadiem Ilggadējai latviešu valodas skolotājai O. Traucipai šāgada 1. maijā aizejot pensijā, caurmēra vecums pazeminājies uz 51,7 gadiem, bet ja par viņas aizstājēju būtu pieņemts A. Grasis, tad tas būtu no slīdējis pat zem 50 uz 49,6 gadiem, taču viņa vietā par jauno latviešu valodas skolotāju pieņemot T. Sinku, caurmēra vecums nostabilizējies uz 51,3 gadiem. Tālāk rakstā norādīts, ka pašreiz tikai 2 latviešu skolotāji ir zem 40 gadu vecuma (A. Grasis būtu bijis pirmais zem 30); ieskaitot jaunpieņemto T. Sinku, 3 skolotāji ir ap 50 gadiem, divi starp 56 un 60, trīs skolotājas jau pensijas vecumā, t. i. 60 vai pāri šiem gadiem, bet skolas direktors (63) divos gados sasniegs pensionāra vecumu. Šai sakarā autors jautā, vai nebūtu jau tagad laiks rūpēties par interesentiem pensionāru vietu aizstāšanā—bioloģijā, matēmatikā un tautskolas zinībās. Norādīts arī, ka pēdējos 5 gados skolotāju saimei pievienojies tikai viens jauns latviešu skolotājs — E. Herndorfs, zīmēšanas skolotājai E. Baranovskai aizejot pensijā.

Šai rakstā arī minēts, ka MLĢ pašreiz māca 11 latviešu un 4 vācu tautības skolotāji. Par vācu skolotāju iesaistīšanu skolas darbā direktors Z. Vītens Vācijas „Latvijas" pērnā gada 20. jūnija numurā paskaidrojis, ka mācību un sarunu valoda skolā ir latviešu, izņemot atsevišķus gadījumus, piemēram, fiziskajā audzināšanā, vācu un franču valodā, ko palaikam māca vācu skolotāji, jo nav bijuši atrodami attiecīgi latviešu tautības paidagogi. Šai sakarā raksta autors jautā: „Vai avīzēs sludināts, ka meklē vācu un franču valodas skolotājus, kā darīts, meklējot latviešu valodas skolotāju? Vai patiešām izsmeltas visas iespējas? Vai MLĢ audzēkņiem nebūtu jāmāk vingrošanas rīkus nosaukt latviešu valodā?" Autors atzīst: „Ir saprotams, ka visa skolotāju pieņemšana un izvēle saistīta ar skolas budžetu, bet, šim stāvoklim jau daudzus gadus ilgstot, vai nevarēja visas skolas lietu lēmēju instances atrast kādu latviskai audzināšanai piemērotāku atrisinājumu?"

Rakstā sniegts citāts no skolas direktora prof. Dr. Z. Vītena raksta Vācijas „Latvijas" 1966. gada 5. februāra numura: „Minsteres latviešu ģimnazija un tautskola gaida trīmdas latvju jaunatni un jaunus latviešu skolotājus pie sevis minētās telpās." Minēti arī vairāki citi citāti no direktora rakstiem Vācijas latviešu laikrakstā. Tad neminētais autors aizrāda, ka direktors jau 5 gadus „izsūdz trimdas periodikā savas rūpes par gados jaunu paidagogu trūkumu"; — ja apskatot pašreizējo skolotāju sastāvu, tad rūpes izrādās pamatotas, „bet ja, turpretim, ievēro veiktos darbus, tad rodas manāma plaisa teiktā un darītā starpā".

Nezinot raksta autoru, grūti spriest par viņa atzinumu pamatotību, taču liekas aplami secināt, ka direktors un skolas vadība nav centušies jaunus skolotājus atrast. Jau fakts vien, ka direktors jau 5 gadus „izsūdzējis trimdas periodikā savas rūpes par gados jaunu paidagogu trūkumu", liecina pretējo: šai presē „izsūdzētajām rūpēm" nav bijis atsaucības, nav radušies ideālisti ar vācu izglītības ministrijai pieņemamu kvalifikāciju, kas vēlētos strādāt latviešu ģimnazijā. Bet par to nebūtu vainojams direktors.. Autoram vajadzētu labi zināt, ka skolotāju pieņemšanu neizšķir direktors, bet gan skolas kurātorija, kurā bez latviešiem darbojas apmēram līdzīgs vāciešu skaits. Ja LSAV priekšsēdis J. Slapjums izteicis pamatotas aizdomas, ka vācieši labprāt redzētu latviešu ģimnaziju dabiski iznīkstam, tad priekšrokas došana gados vecākiem skolotāju kandidātiem izskatās pavisam citādā, jau labāk saprotamā izgaismojumā, mazākais no Toronto raugoties. Protams, pašā Minsterē stāvoklis labāk pārredzams, taču liekas pārāk neticami, ka latviešu pārstāvji skolas kurātorijā rīkotos un lemtu pret latviešu kopīgajām interesēm, ar mērķtiecīgiem lēmumiem skolotāju personāla politikā palīdzot vācu interesēm latviešu ģimnazijas pastāvēšanas izbeigšanai.

Aizrādot, ka par kurātorijas svarīgākajiem lēmumiem agrāk vienmēr ziņoja Vācijas „Latvija" autors pārmet, ka tagad kurātorija „kļuvusi noslēpumaina". Šai sakarā viņš raksta: „Ja agrāk par visām skolotāju maiņām varēja lasīt ‚Latvijas' slejās, tad tagad jāpaļaujas uz neoficiāli dzirdēto. Pēdējos mēnešos „Latvijā" sludināja, ka MLĢ meklē latviešu valodas skolotāju, bet tagad dzirdēja neoficiālā ceļā, ka kurātorija par latviešu valodas skolotāju ieteikusi ģermānisti Tamāru Sinkas kundzi, izsakoties pret gados daudz jaunāko kandidātu mag. phil. Austri Grasi." — Lūk, te jau ir tā nelaime: pēc „neoficiāli dzirdētā" nav vietā spriest un kritizēt, tas darāms tikai, zinot faktus. Ja bez A. Graša uz vakanto latviešu skolotājas vietu bija pieteikusies arī T. Sinka (kaut ģermāniste, taču latviete un latviešu voldas pratēja, kas skolēniem spēj latviešu valodu mācīt), tad nebūt nav teikts, ka viņu pieņemšanai ieteikuši tieši kurātorijas latviešu daļa. Ievērojot LSAV priekšsēža J. Slapjuma apgalvojumu, gados vecākas skolotājas pieņemšanā varbūt visvairāk ieinteresēti bija vācu pārstāvji, no kuriem ievērojams noteicēja vārds pieder izglītības ministrijas pārstāvim. Var saprast, ka ģimnazijas audzēkņi par savu skolotāju vēlējās gados jaunāko A. Grasi, kura izturēšanās un ieskati daudzos jautājumos vairāk līdzinās pašu ģimnazistu domām, taču varētu arī saprast, ja pret A. Grasi būtu izteikušies arī kādi kurātorijas latviešu pārstāvji, jo viens otrs jaunā filoloģijas maģistra „izlēciens" sabiedrībā var būt radījis šaubas, vai viņš būtu piemērots jauniešu audzinātājs, jo skolotājs ne tikvien māca, bet arī audzina.

Citos LSAV apkārtrakstam pievienotajos rakstos līdzīgā veidā pret skolas vadību izteicies arī ģimnazijas absolvents Tenis A. Liepiņš, paši ģimnazijas audzēkņi paskaidrojuši savu nostāju A. Graša jautājumā, atzīstot, ka viņš skolēnos radījis lielu interesi par latviešu valodu un latviešu kultūras vērtībām, kā arī pierādījis savas spējas latviešu valodas mācīšanā un nacionālā audzināšanā. Nobeigumā skolēni lūguši paskaidrojumu neuzskatīt par skolai naidīgi domātu, jo viņi vēlējušies tikai izteikt rūpes par skolas tālāko nākotni. Apkārtrakstam pievienots arī noraksts no MLĢ skolēnu pašpārvaldes vēstules jaunajai latviešu valodas skolotājai T. Sinkai, kura ģimnazijā arī kādu laiku aizstājusi C. Trauciņu, informējot viņu, ka ģimnazijas pēdējo 5 klašu audzēkņi vienprātīgi iestājušies par A. Graša palikšanu skolotāja amatā, ko skolas kurātorija nav ievērojusi, tādēļ „MLĢ audzēkņu pilnsapulce vienbalsīgi nolēma informēt arī latviešu sabiedrību".

Jānožēlo, ka pagaidu skolotāja A. Graša nepieņemšana par pastāvīgu skolotāju radījusi ģimnazistos neapmierinātību, kas izraisījusi disonances starp skolēniem un skolas vadību, no ārpuses raugoties — ne sevišķi pamatotas, katrā ziņā nevēlamas. Nevarētu būt iebildumu par MLĢ audzēkņu un LSAV vēlēšanos par ģimnazijas problēmām informēt visu latviešu sabiedrību, jo vienīgi tā kopīgā gribā un apņēmībā var problēmas atrisināt, taču publicētie pārmetumi, kaut rūpēs par nākotni, ģimnazijas vadībai nav īstais ceļš problēmu novēršanai, it sevišķi vēl, ja šie pārmetumi, tā vismaz liekas ārpusniekiem, ir vairāk pieņēmumi, ne pierādīti fakti. Viens tomēr nav noliedzams: Minsteres latviešu ģimnazijā radušās nopietnas problēmas, kuras vēl nopietnākas dara Rietumvācijas sociālistu valdības ne visai labvēlīgā nostāja. Kā jau teikts iepriekšējā mūsu laikraksta numurā, šīs nopietnās problēmas atrisināmas vienīgi kopīgā latviešu sabiedrības uzņēmībā un darbā (arī ģimnazistiem cenšoties izprast skolas vadības darba grūtības, ne tikai savās interesēs radot nevajadzīgas plaisas attieksmēs), sagādājot latviešu ģimnazijai pietiekami līdzekļu, pavairojot tās audzēkņu skaitu un darot iespējamo, lai atrastu gados jaunākus ideālistus, pietiekami kvalificētus, kas būtu ar mieru Minsterē strādāt par skolotājiem!

Vtr.

LATVIJA

70. N-RS TREŠDIENA, 1971. G. 29. SEPTEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakaros): Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2251.

Redakcijai tiesības masuskriptus pēc vajadzības izmāt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgu ieskatu un no katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$6.40 par 1 collas slejas teipu. Sarīkojumu kalendārī $1.- par katru datumu vienā numurā.

Atklāta AN 26. sesija

Apvienoto nāciju 26. sesiju Ņujorkā iesāka 21. septembrī ar 136 valstu delegātu piedalīšanos. AN ģenerālsapulci atklāja Norvēģijas sūtnis Edvards Hambro, 25. iepriekšējās sesijas prezidents, apsveicot attieksmju uzlabošanos starp ASV un Ķīnu. AN trīs mēnešu ilgajā sesijā ar 109 punktu dienas kārtu dominēs trīs jautājumi: sarkanās Ķīnas uzņemšana AN, Vidējo austrumu krize un jauna ģenerālsekretāra ievēlēšana aizejošā Utanta vietā.

ASV paredz 2 rezolūcijas par Ķīnas uzņemšanu AN un Drošības padomē ar veto tiesībām, atstājot Formozai sēdekli ģenerālasamblejā. Līdz šim Japāna bija atteikusies atbalstīt rezolūciju par sarkanās Ķīnas uzņemšanu, bet pēdējā brīdī piekritusi, ko darījušas arī Austrālija, Jaunzēlande un vairākas citas draudzīgas valstis.

Izredzes par labu Pekingai šajā sesijā, domājams, būs 50—50, iespējams ar mazu pārsvaru Pekingas pusē. Asamblejas jaunais vadītājs būs Indonēzijas ārlietu ministrs Adams Maliks. AN tūlītējās rūpes būs Vidējie austrumi, kur 13 mēnešu ilgais pamiers lauzts ar apšaudīšanos abās pusēs Suecas kanālim. Šis jautājums ir uzņemts ģenerālsapulces dienas kārtā un to apspriedīs pa daļām.

Pieņem, ka par ģenerālsekretāra Utanta pēcteci varētu kļūt Somijas sūtnis Maksis Jakobsons.

LASĪTĀJU VĒSTULES

SPECIĀLAIS PASTA ZĪMOGS

Būs pagājuši jau trīs mēneši kopš DV 2. globālajām dienām Toronto un DV organizācijas 25 darbības gadu atceres. Latviešu laikrakstos ir lasītas svētku runas un skatīti dažādie svētku norises uzņēmumi, kas paliek no svētkiem kā atmiņa. Tomēr kāds notikums, manuprāt visai nozīmīgs, pieminēts labi ja pāris teikumos, kas DV organizācijas piemiņu uzskatāmi parādīs, varbūt, pat visilgāk un ne tikai latviešu sabiedrībā vien. Še domāju Kanadas pasta oficiālo zīmogu. Visi šādi zīmogojumi tiek sakārtoti katalogos un paši sūtījumi uzglabāsies daudzās kollekcijās.

DV 2. globālo dienu rīcības komitejas uzdevumā pasta speciālā zīmoga lietu kārtoja filatelijas izstādes rīcības komiteja resp. izstādes rīkotāja — Latviešu filatelistu apvienība. Kaut iesniegums Toronto bija izdarīts savlaicīgi, tomēr ar atbildi vilcinājās un pat šķita, ka zīmogu nemaz nedabūsim. Vispār, te attiecīgās amatpersonas bija vairāk kā atturīgas (mašīnu maiņas dēļ zīmogi būšot stipri dārgi un vēl citi iebildumi). Pēdīgi tomēr (pēc amatpersonu pārmaiņām) zīmogu dabūjām, bet tā lietošana vairs bija iespējama vienīgi svētku nedēļā. Īstenībā speciālais pasta zīmogs Toronto bija lietošanā tikai nepilnas četras dienas. Pirmdien, 28. jūnijā, šo rindu rakstītājam aizbraucot uz Toronto galveno pastu, lai nodotu sagatavotās vēstules apzīmogošanai, speciālā zīmoga klišeja vēl nebija ievietota mašīnā. Tā pirmie zīmogojumi parādījās tikai plkst. 1,30 pēcpusdienā. Ceturtdien, 1. jūlijā, pasts nestrādāja, jo tā bija svinamdiena. Piektdienas pēcpusdienā, atkal aizejot uz pastu atradām, ka zīmoga klišeja jau izņemta no mašīnas, kaut bija solīta iespēja sūtījumus vēl apzīmogot pirmdien.

Cik daudz vēstuļu apzīmogotas ar DV speciālo zīmogu, grūti pasacīt. Tā šis zīmogojums laikam paliks kā viens no retākajiem.

Īsi pirms globālajām dienām, kad bija jau zudušas cerības speciālo zīmogu dabūt, filatelijas izstādes rīcības komiteja izdarīja jaunu iesniegumu caur Bramptonas pasta nodaļu, nedaudz gan pārmainot speciālā zīmoga tekstu, lai pirmā iesnieguma noraidīšanas gadījumā Otavā, kur zīmoga jautājumus izlemj, automatiski nenoraidītu arī otru iesniegumu. Šo iesniegumu izlēma labvēlīgi un tā Bramptonā visu augusta mēnesi bija lietošanā speciālais DV organizācijas 25 gadu jubilejas zīmogs. Tā nu latviešu nozīmīgākās organizācijas 25 gadu pastāvēšanu dokumentē divi dažādi oficiāli pasta zīmogi Kanadā.

J. R., Bramptonā.

★

....

KĀ ATŠĶIRT

„Latvija Amerikā" 22. septembra numurā ievietots E. Elstiņa fotouzņēmums, kurā redzami Divreizdivi nometnes dalībnieki no Kanadas draudzīgā pulciņa pie peldbaseina Kalifornijā. Pēc foto attēlā minētiem dalībnieku vārdiem mēģināju bildē izpētīt, kurš zēns, kura meitene. Man tas neizdevās pat ar palielināmā stikla palīdzību, jo manām acīm visi izlikās vienādi, gariem matiem un atkailinātām kājām sēdot uz peldbaseina malas...

Kāda māte, Toronto

Jautrus brīžus un smieklus DV jaunatnes darbinieku vakarā, DV namā Toronto, sagādāja Toronto trubadūri, kas bija havajiešu tērpos un sniedza attiecīgu dziesmu jauku skanējumu. Uzņēmumā no kreisās: Andris Jaunzemis, Kārlis Staško, Ingrīda Bērziņa, Māra Ezerkalna, Mirjama Bērziņa, Sarmīte Šternberga un Auseklis Pērkons. Foto: J. Liģers

(134. turpinājums)

Kugas uzburtajā Lielvārdes pilī viss ir autentiski latviskš, bet te — negaidot lokailes, kas koka konstrukcijām nemaz nepiederas. Lielvārdes pils taču ir koka celtne un citāda nevar būt. Vai te nav kāda neatrisināta problēma, vai nav pretruna, nelaba antinomija, varbūt paviršība, tieksme pieskaistināt skatuvi ar svešu dekorātīvu elementu? No šīm šaubām mums ir jāatbrīvojas, antinomija jāatrisina, apgrūtinot lasītāju ar īpašu ekskursiju lokaiļu vēsturē.

Lokailes. Kādu gan to nav: romiskas, gotiskas, mauriskas. Bet visām ir viena kopīga īpašība: tās veidota no ķieģeļiem, akmeņiem vai akmens aizstājējiem materiāliem. Lokaile nav koka konstrukcijas piederīgā. Koka saultiecīgā augšana virzās pa taisnēm, ne lokiem. Loks nav dabas, loks ir cilvēka ģenija izgudrojums.

No visām mākslām architektūra (no sanskritu takas — namdaris, grieķu tekton — koka apstrādāšana, architekton — architekts) ir nepieciešamākā un varbūt dižākā, ja vien tā apvieno lietderīgo ar daiļo. Šī prasība ir tik vienlaicīga un pavēlīga, ka allaž tad, kad redzam kādu neglītu celtni, jūtamies personīgi apvainoti. Lokailei ir brīnumaina īpašība, tā visvieglāk, visdabiskāk un visgaisīgāk apvieno lietderīgo un daiļo.

Lokailei — arkai — ir sena vēsture, kas cieši saistīta ar cilvēces pirmo civilizāciju. Arka ir indoeiropiešu vārds un nozīmē kopā saturēšanu. Arka satur akmens un ķieģeļu celtnes virsdaļu, kas uz tās gulstas nenogurdināmā nomodā. Ko arka spēj celt, to tā allaž spēj nest. Ne velti senie grieķi teica, ka „lokaile nekad negulē".

Kādā pasaules malā tā parādījās vispirms? Šī gadsimta divdesmitajos gados vēl domāja, ka lokaiļu autori ir romieši. Pieņēmums izrādījās aplams. Lokailes parādījās tur, kur parādījās pirmās rakstu zīmes, kur dokumentēti pirmie varoņu epi, kur sacerētas pirmās milestības himnas, kas apdzied dieves Inannas un ķēniņa Dumuža attieksmes — himnas, kas vēlāk izmantotas Sālamana Augstajā dziesmā. Lokailes parādījās sumeriešu zemē, kuŗu keramikā ugunskrustu motīvi attīstīti tālāk par latviešu ugunskrustiem, tēlojot slaidas stilizētas stirnas lēcienā un sievietes atraisītiem matiem. Lokailes parādījās tur, kur jūtīgas, „redzīgas" rokas pārvērta bezveidīgu baltu akmeni apbrīnojamā mākslas darbā — sievietes galvā, kas mums atgādina tīro latvju sievietes sejas ovālu, ko ielogo viegli viļņaini (ne sprogaini) mati, un uz kuŗas jūtīgām, pavasarīgām lūpām vēl šodien, pēc 6 gadu tūkstošiem, lidinās silta dzīvības dvaša, dzīvāka un maigāka nekā Reimsas katedrāles eņģelim un Leonardo da Vinči daudzinātajai Džokondai.

Ja Varkas kundzenes galva — tā šo veidojumu sauc pēc atraduma vietas Irakā — būtu kādas dievietes tēls, tad tā cilvēciskumā būtu pārspējusi savu vēlāko grieķu māsu — Pallas Atēnu, kuŗa dieviškajā lieliskumā bija zaudējusi siltos dzīva cilvēka vaibstus, kļūstot par skaistuma abstrakcijas izpausmi.

Šis tēlniecības šedevrs varēja rasties tikai tur, kur bija attīstīta arī celtniecība, jo abas allaž iet roku rokā. Tā tas bija arī šoreiz. Sumerieši, plaša līdzenuma ļaudis, tiecās augšup ir garīgi, ir fiziski. Viņi cēla milzu „torņus" — milzu ziguratus, „svētos kalnus", lai ar to palīdzību tuvotos dievam.

Viņiem nebija ne augstu ciedru, ne priežu, nedz akmeņu pārpilnības. Viņu zeme — zemes paradīze — bija līdzenums, kas izvērtās starp divi Persijas jūras līcī ieplūstošajām upēm — Tigru un Eifratu. Vienīgais celtniecības materiāls viņiem bija māls, taču vispirms bija jāiemācās to pārvērst ir kaltētos, ir dedzinātos ķieģeļos. Kad tas bija veikts, varēja sākt domāt par to, kā tos salaist kopā virs vārtu un durvju spraišļiem, atbalstot 15 cm garos ķieģeļus citu pret citu. Māls, dedzinātais ķieģelis, lokaile — tāda ir šī brīnuma radīšanas secība, ko rodam apstiprinātu Bībeles stāstījumā par Bābeles torņa celšanu:

„Visa pasaule bija viena mēle un viena valoda. Kad nu ļaudis pārcēlās no austrumiem, tie ieradās kādā ielejā Sineāras zemē un tajā apmetās. Tie cits citam teica: 'Nāciet, taisīsim ķieģeļus un dedzināt tos dedzināsim'. Ķieģeļi tiem noderēja akmeņu vietā un zemes piķis kaļķu vietā. Tad tie teica: 'Celsim sev pilsētu un torni ar virsotni debesīs, lai sev sagādātu vārdu un netiktum izkaisīti pa visu zemi'." (I Mozus gr. XI, 1—4, The Anchor Bible, New York 1964, 74. lpp.) Tā esot norisusi lielā Babilonas zigurata — Bābeles (dieva vārtu)*) — celšana Babilonā, ko paši sumerieši apraksta precīzāk un dzejiskāk: „Pirmo gadu tie taisīja ķieģeļus (libitašu iltabnū). Un kad otrs atnāca, viņi pacēla Esagila galvu pret Apsū". (Enuma eliš Vi, 60—62). Proti, viņi pacēla Esagila — celtnes galvu — līdz debesjumam.

Gads pirms katra zigurata celšanas bija sakrāls gads, kas prasīja lielus sagatavošanās darbus. Vispirms bija jāizrok pamatnes vieta, kas Urukas gadījumā bija 50m x 80m liels laukums, ko izraka dziļi zem normālā apvidus līmeņa, „neskartās" zemes sasniegšanai. No izraktajiem māliem kaltēja un dedzināja miljoniem ķieģeļu. Izrakumu uzpildīja ar tuksneša smiltīm. Uz tām vairāku pēdu biezumā uzklāja jaunu māla kārtu, uz kuŗas tad sāka celt ķieģeļu „torni" vairākos stāvos, iekšpusē lietājot kaltētos, ārpusē — dedzinātos ķieģeļus. Acīgais Herodots, runājot par Babilonas mūŗu celšanu, stāsta, ka babilonieši ķieģeļus cepuši krāsnīs, lietojot karstu zemes piķi (bitumenu) saistvielai, ik 13. kārtu pārklājot ar niedru pinumu. (Herodota Vēsture, I, 178). Rietumu pasaules pirmais vēsturnieks min, ka Babilona bijusi apjozta ar mūri, kuŗā bijuši 100 bronzas vārtu; tas nozīmē, ka tajā bijušas 100 lokailes jeb lokailu velves. Vērotāju pārņem dīvaina sajūta raugoties kādā nesenā fotoattēlā, kur starp atraktajiem bieziem ķieģeļu mūŗiem un drupu drupām redz neskartu stāvam Babilonas rietumu vārtu velvi, kas veidota no trim ķieģeļu kārtām; divi centrtiecīgas kārtas, viena stateniska abām vidū. Sumerieši bija izgudrojuši lokailu. Akadieši, babilonieši, asīrieši, persieši, kas viļņu viļņiem bija iebrukuši viņu zemē, lokailu celšanas māku bija piesavinājušies no viņiem, ne to papildinot, ne izdaiļojot.

Sumeriešu gara bezbailīgā neatkarība un aktīvā tieksme tuvoties dievībai veda viņus pie augstu tortavas, un pie lokailas izgudrošanas.

(Turpinājums sekos)

*) Bābele ir sumeriešu vārds un nāk no bab — vārti, un ilu — dievs, tātad, dieva vārti.

Karavīrs ar zobenu un garu

IZDEVĒJA JĀŅA ŠĶIRMANTA 65 GADI

Izdevējam Jānim Šķirmantam 1. oktobrī aprit 65 gadi. Kopš dzimtenes dienām viņš pazīstams kā avīžu cilvēks un pētnieks sava dzimtā novada Latgales vēsturiskajos notikumos. Viņš ir rakstījis avīzēm un žurnāliem par jaunatnes un audzināšanas problēmām, jo viņam kā skolotājam un skolu pārzinim šis lauks tuvs un tam viņš veltījis daudz sava darba dzimtenes dienās. Mūsu tautas drūmajos gados, kad mainījās krievu un vācu okupācijas,

Jānis Šķirmants

viņš ir daudz rakstu veltījis mūsu tautas pastāvēšanas un iztu-rības problēmām, mudinot vairāk paļauties uz pašu spēkiem. Sākot ar vasaras vidu, kad Latvijas lauki un pilsētas bija liesmās, Jānis Šķirmants skolotāja un avižnieka kalpojumu apmaina pret karavīra gaitām un kopā ar tūkstošiem citu Latvijas dēlu, kuri nesa visaugstākos upurus, viņš izstaigā kauju gaitas un gūsta mēnešus Cēdelgemā. Tur viņš ir viens no delegātiem pie Daugavas Vanagu organizācijas dibināšanas.

Nonākot Amerikā viņš, kā visi ieceļotāji, strādā fabrikās. Arī svešumā tikai maize un laba iztika Jāni Šķirmantu neapmierina. Viņš jūt, ka ir vēl citi ceļi un veidi, kā var cīnīties par latviešu gara un brīvības apziņas saglabāšanu laiku laikos: garu un idejas nespēj nošaut nekādu apspiedēju lode. Ar fabrikā nopelnītiem līdzekļiem viņš uzsāk grāmatu izdevēja darbu un to turpina arī šodien. Jāņa Šķirmanta apgāds izdod grāmatas jau 17 gadu. Viņa apgādā ir iznācis Alekša Rubuļa romāns „Ar nāvi uz tu", J. Klīdzēja romāni: „Dzenitors" un „Cilvēka bērns", Janīnas Babres dzejas „Meditācijas", A. Rubuļa antoloģija — „Latgales dziesminieki", Antona Rupaiņa romāns „Māra mostas" ,vēsturnieka K. Stalšā un divas grāmatas „Krievu ekspansija un rusifikācija Baltijā" un „Latviešu un lietuviešu Austrumu apgabalu likteņi", dzejnieces un folkloristes Birutas Senkēvičas „Latviešu ģimenes godi", Latvijas konsula Polijā un Lietuvā Feliksa Donasa memuāri „Politiskos krustceļos", komponista un mūzikas apcerētāja E. Lūkina grāmata „Meditācijas par Feliksu Mendelsonu Bartoldiju" un paša izdevēja Jāņa Šķirmanta tulkojumā krievu lielā klasiķa Leo Tolstoja grāmatas par kristietības problēmām un konfliktiem un baznīcas atjaunotnes meklējumiem: „Grēksūdze", „Kristīgā baznīca" un „Mana ticība".

Jāņa Šķirmanta dzīves gaitas sākušās 1906. gada 1. oktobrī, Mērdzenes pagasta Mazo Batu ciemā. Viņš ir pats jaunākais kuplajā brāļu un māsu pulkā. Pēc Ludzas ģimnazijas sākuma gadiem viņš pāriet uz Daugavpils skolotāju institūtu, kuru absolvē 1927. gadā. Kopš tā laika strādā par skolotāju un skolu pārzini dažādās vietās Latgalē.

Vēlākos gados aiziet uz Rīgu un studē tieslietas, tad vēsturi. Tanīs gados rodas viņa pētījumu apceres par Latgales senatni un tās tiek publicētas gan dienas avīzē „Daugavas Vēstnesis", gan žurnālā „Zidūnis", ko rediģēja rakstnieks Alberts Sprūdžs, kuru nonāvēja krievu bumbvežu uzbrukums Rēzeknei. Amerikas gados viņš rakstījis „Latvijai Amerikā", „Latvijai" Vācijā, katoļu žurnālam „Gaisma" un izdevumiem „Dzeive", „Latgolas Bolss" u. c.

Darot fabrikas darbu un paveicot apgāda pienākumus, Jānis Šķirmants atsāk vēlreiz studijas un Rūzvelta universitātē iegūst B. A. gradu krievu literatūrā un tiesības mācīt krievu valodu vidusskolās. Šīs jaunās iespējas viņš neizmanto, bet turpina savu maizes darbu slimnīcā, jo tas dod iespējas turpināt apgāda darbu un padziļināt viņa šodienas interešu lauku — studijas laju teoloģijā un kristietības mācībā, dogmās un filozofijā vispār..

Jāņa Šķirmanta dzīves gaitu līdzstaigātāja ir Latvijas konsula Polijā un Lietuvā — Feliksa Donasa meita Daņuta, kura pati ir apdāvināta vairāku valodu pratēja un ir daudz palīdzējusi apgāda darbā un meklējumu laukos, kas saistas ar mūsdienu un rītdienas kristietību. Jānis Šķirmants pieder pie studentu korporācijas „Lacuania".

Daudz baltu dieniņu karavīram, kas kalpojis savas tautas grūtajās dienās ar zobenu un tikpat uzticīgi turpina kalpot tautas rītdienām ar garu.

Jānis Klīdzējs

Eduards Freimanis

VALAS LAIKS

Laidīsimies pāri kalniem —
viņā pusē pļavas, pļavas,
sirmas stirnas rudiem ragiem
būs kā tavas
ganu dienas.

Paklupuši viļāsimies
margrietiņu mežos,
kas kā vecāsmātes dārzi
paturēs mūs izciemoties
visu nedēļu.

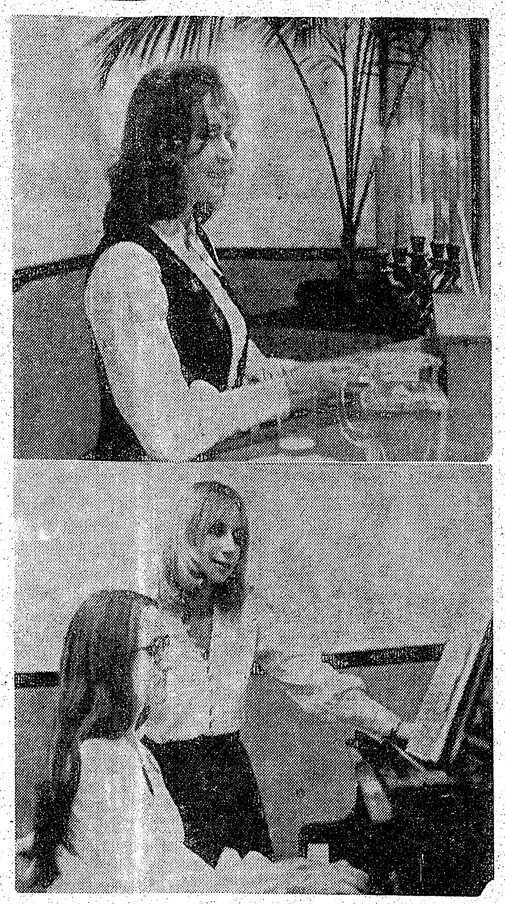

Jāņa Poruka 100 gadu dzimšanas dienas piemiņai veltītajā literāri mūzikālajā vakarā, 19. septembrī Latviešu namā Toronto, Sandra Indzere nolasīja rakstnieka stāstu „Kukaziņa' veiklā un izteiksmīgā tēlojumā, tikai retu reizi ieskatoties grāmatas tekstā. Apakšējā attēlā: dziesmas ar Jāņa Poruka tekstiem, Aizver actiņas un smaidi, Pie baznīcas loga ziemas naktī un Kad būs as'ras izraudātas, dziedāja Dace Kārkliņa, Pie klavierēm I. Dennakampe.

Foto: J. Liģers

Jau pieteicies 41 koris ar 1400 dziedātājiem

DZIESMU SVĒTKOS

KLĪVLENDĀ PIEDALĪSIES ARĪ DZIEDĀTĀJI NO AUSTRĀLIJAS

Pēc četriem aizvadītiem vasaras mēnešiem uz kārtējo darba sēdi, priekšsēža R. Šildera vadībā, sanāca dziesmu svētku rīcības komiteja. Noklausoties plašo pārskatu par jau paveikto, rīcības komiteja apsprieda lielo 100 gadu jubilejas svētku norisi 1973. gadā Klīvlendā. Visi galvenie sarīkojumi risināsies no 31. augusta līdz 3. septembrim. Simfoniskā koncerta programmā uzņemta arī J. Kalniņa īssimfonija (15 minūtes), kuŗa rakstīta uz svētku komitejas pasūtinājuma. Programmā atskaņos vairākus latviešu komponistu darbus. Koncerts paredzēts 1. septembrī. Mūzikas daļas vadītājs J. Ūdris ziņoja, ka pieteikts jau 41 koris ar 1400 dziedātājiem no ASV, Anglijas, Austrālijas un Kanadas. Komiteja jau iespiedusi un izsūtījusi koŗiem iestudēšanai paredzēto dziesmu krājumus.

Koncertā atskaņos H. Pavasaŗa jauno kantāti „Sasauc dziesma" un A. Jurjāna kantāti „Tēvijai". piedaloties solistiem un simfoniskajam orķestrim. Kopkoŗa programmā uzņemts lielāks skaits tautas dziesmu un mūsu skaņražu darbu. Galveno koncertu 2. septembŗa pēcpusdienā ievadīs koŗu gājiens. „Dziesmu kaŗam" pieteikušies jau astoņi koŗi. Sacensības novērtēs žūrijas komisija, kuŗā darbosies skaņraži J. Kalniņš, V. Bērzkalns un K. Lietiņš.

Pieņēma mākslinieka R. Ābolina zīmējumu koŗu plakātiem, kā pazīšanās zīmi svētku gājienā. Vienā plakāta pusē būs nosaukums un no kuŗienes tas piedalās, bet otru pusi greznos skuju raksts. Zīmējumi nosūtīti koŗiem plakātu izgatavošanai.

Nākošā rīcības komitejas sēde paredzēt 27. septembrī Klīvlendas apvienotās draudzes telpās.

J. E.

Latviešu tautas tērpi Bradfordas mūzejā

Bradfordas pilsētas mūzejā, Anglijā, tautas tērpu izstādē — „Eiropa Bradfordā" — piedalījās latvieši, igauņi, lietuvieši, poļi, ukraiņi, ungāri un baltkrievi. Šī bija vienreizēja izdevība iepazīstināt mūzeja apmeklētājus ar latviešu tautas tērpiem.

Pirms izstādes atvēršanas Mūzeja draugu biedrība (Friends of Bradford City Art Gallery and Museums) bija sarīkojusi priekškati 100 lūgtiem viesiem, eksponātu aizdevējiem un paligiem. Starp dažādiem dzērieniem un uzkodām lielāko piekrišanu guva mūsu tradicionālie cepumi — sklandrauši un medus plācenji. Sevišķa uzmanība tika pievērsta tiem latviešu un igauņu viesiem, kuŗi priekšskatē bija ieradušies savos tautas tērpos.

Četri izstādītie latviešu tautas tērpi bija ievietoti trīs stikla vitrīnās, kopā ar atsevišķām citu novadu tērpu daļām: krekliem, cimdiem, jostām, sagšām un vainagiem. Skrundas novada tērps, kuŗa brunči un villaine austi Latvijā 1880. gadā, reprezentēja 19. gadsimtā valkātu tērpu. Par šo tērpu 1951. gada Dziesmu dienās Londonā, aizdevēja Ilga Mieriņa, saņēma pirmo godalgu. Otrs bija Latvijas brīvvalsts laikā, kad sākās tautas tērpu valkāšanas tradiciju atjaunošana, gatavots Ziemeļvidzemes tērps (1935. g. Limbažos). Šo un trešo sieviešu tērpu, Bārtas novada, izstādei aizdeva Erika Vilipsone. Bārtas tērpā, kas darināts Anglijā, parādīts, ka ar labu gribu arī svešā zemē ir iespējams pagatavot tehniski un mākslinieciski augstvērtīgus tērpus. Viriešu tērps — Mazsalacas novada — gatavots Anglijā, J. Vilipsona īpašums.

Gaitenī glītā iestiklojumā bija redzami 12 tautas tērpu attēli (no Latvju rakstiem). Skaņu lentē uzņemto kokļu mūziku bija iespējams dzirdēt priekšskatē un izstādes laikā. Mūzeja apmeklētāji varēja iegādāties iespiestu informāciju angļu valodā par latviešu tautas tērpiem.

Izstādes ietvaros mūzeja senatnīgās celtnes priekšpagalmā latvieši, igauņu un ungāru tautas deju priekšnesumus noskatījās ap 500 apmeklētāju. Latviešu tautas dejas sniedza Līdsas Kamoliņš un bērnu kopa Auseklītis. Mazie dejotāji guva lielu piekrišanu. Nākošā dienā viņu fotoattēli parādījās vietējā angļu laikrakstā. Par izstādi bija vairāki raksti ievietoti arī citos angļu laikrakstos. Izstāde ilga no 1. augusta līdz 1. septembrim.

I. M.

Dziesmu Vairogs ieiet 27. gadskārtā

Korim Dziesmu Vairogs Kalamazū, uzsākot savu 27. darbības gadu, īpašā gadasvētku sarīkojumā 11. septembrī Kalamazū latviešu biedrības namā uzrunu teica koŗa priekšniece Austra Šile, cita vidū sacīdama:

„Koŗa pastāvēšanas gadiem līdzi gājuši arī mūsu mūža gadi. Mūsu rindās rodas jau pa pagurušam dzīves ceļiniekam. Arvien biežāk paceļas bažīgs jautājums, vai mēs varēsim nākotnē uzņemties atbildīgus pienākumus? Taču nedrīkstam bezcerīgi nokārt galvas un pieņemt, ka mūsu spēki jau ir galā. Stalto gara namu, ko esam cēluši gaŗajos gados, varam noārdīt vienā stundā, kopā sanākot un uzrakstot likvidēšanas protokolu. Protams, tad vairs svētdienās nebūtu jāiet uz mēģinājumiem, varētu kavēties patīkamu draugu pulkā, citu pa citai skaistākā mājā un dārzā. Koŗa gaitas sākām trūkuma un bezpajumtnieku laikā. Nu mums iet labi, esam iedzīvojušies svešajā zemē. Vai lai savu mīļo latviešu dziesmu tagad pametam novārtā? Dziesmu Vairogam jāpastāv ar to līmeni, kādu esam ar savu mērķtiecīgo darbu sasniegušī!" teica koŗa priekšniece A. Šile un turpināja: „Nekurnēsim tikai uz jauno audzi. Vecākiem būtu jārāda priekšzīme. Ja mūsu brāļi un māsas dzimtenē dzied svešas varas nomākti, vai mēs pat drīkstam iedomāties, ka laiks mūsu gaitas palēninât?" jautāja runātāja.

Koris A. Kalnāja vadībā atskaņoja vairākas dziesmas. Pārējā priekšnesumu daļā piedalījās T. Valdmane, Z. Aistare un M. Skrupšķele (deklamācijas), A. Ozoliņa (klavieres), M. Laurēna, D. Vizule un D. Aistare (kokle) un S. Kajaka (dziesmas).

Ar koŗa nozīmi apbalvoja I. Žumburi un P. Zemitāni, ar zeltа nozīmi — V. Aistari, V. Ārņu Z. Jirgenu un R. Lejiņu, par 20 gadu satāvēšanu korī — Dainu Jumiķi, bet 25 gadnieki bija: E. Mieze, un M. Šmite. Diriģents Arnolds Kalnājs tika sumināts 65 gadu jubilejā, kuŗa piepildījās 13. septembrī. Ar grāmatām apveltīja O. Baltaisvilku, Ž. Balceri, J. Karpu un F. Ritumu par cītīgu mēģinājumu apmeklēšanu Z. Aistari, A. Ozoliņu, D. Aistari un M. Skrupšķeli par latviešu skolu beigšanu. Dzimšanas dienu dāvanas saņēmā H. Pole un V. Bērs, bet kāzu apsveikumu Andrejs Kalnājs ar jauno dzīvesbiedri. Apsveikuma vārdus teica Latviešu biedrības viceprieksšsēdis J. Grotēns un diriģents Roberts Zuika.

V. Bokis

Lūcijas Bērziņa

(19. turpinājums)

Mūsu farma bija arī tik tālu no kaimiņu mājām, ka pie mums neviens nekad neiegriezās. Es bieži sapņoju par to, ka kādu dienu kāds interesants svešinieks — kāds izglītots kungs — ierodas mūsu mājā. Ierodas nejauši, gaŗāmejot, lai gan gaŗām mūsu mājai nevienam nebija jāiet. Tas ierauga mani, mazu, vientuļu zēnu, un ieinteresējas par mani, aicina līdz uz lielo pilsētu. Maniem vecākiem tas piedāvājas mani sūtīt uz veco un slaveno angļu skolu, par ko tik daudz jau zināja. Vecāki šo piedāvājumu pieņem, un es gatavojos farmu atstāt. Protams, man žēl šķirties no vecākiem, bet es zinu, ka nokļūšu pazīstamajā skolā zem lielajām gobām, uņ uz skolas apdrupušajām kāpnēm mani sagaidīs vecie draugi, ar kuŗiem iepazinos žurnāla slejās.

Vecais, interesantais kungs, protams, nekad neatbrauca. Es skatījos uz satiksmes lidmašīnām, kas lidoja pāri mūsu farmas augļu dārziem, un domāju par to, ka vecais labvēlis varbūt atrodas vienā no tām, raugās lejup uņ redz mazu zēnu stāvam mājas pagalmā. Lielo ganību vidū es sakrāvu akmens grēdas, tos izveidojot tā, ka no augšas tām vajadzētu izskatīties pēc trīsstūŗa. Es cerēju, ka mans nepazīstamais draugs, ieraudzījis trīsstūri no lidmašīnas, brīnīsies par savādo akmeņu veidojumu ganību vidū un tad domās: „Nez', kas to neparasto akmens grēdu tur uzcēlis? Būs jāpainteresējas par šo parādību". Pēc dažām dienām tad viņam vajadzēja būt mūsu mājās. Es viņu gaidīju gadiem...

Tad mans tēvs nobankrotēja un mēs pārcēlāmies uz mazu Viktorijas pilsētiņu."

Allens klusēja. Klusēja arī Anna.

„Nu, es divi lietas dabūju zināt par jums," beidzot teica Anna. „Ka jūs bērnībā bijāt ļoti vientuļš un ka jums ir laba fantazija."

„Es dzīvē vienmēr esmu bijis vientuļš. No bērnībā pārdzīvotām vientulības jūtām neesmu varējis atbrīvoties visu mūžu."

„Un pēc tam? Viktorijas mazpilsētā?"

„Tur es beidzu pamatskolu. Mācības mums bija koka barakās un vasaras dienās tajās bija ļoti, ļoti karsts. Pagalmā zāle bija izdegusi. Tur nebija lielu, skaistu, ēnainu gobu. Vecais pārzinis bija nežēlīgs; par niecīgāku pārkāpumu tas mums sita pa pirkstiem ar nūjiņu. Man bija no viņa pāniskas bailes. Bet mums bija arī kāda veca skolotāja, ko mēs ļoti iemīļojām. Tā mums iemācīja pazīt austrāliešu literatūru. Man kļuva mīļa un tuva dzeja par Austrāliju un tās īpatnējo dabu."

„Un šī vecā skolotāja mazā pamatskolā jums ieaudzināja mīlestību uz savu lielo, vientuļo tēvzemi?"

„Es nezinu, vai to var saukt par dzimtenes mīlestību. Trūcīgi apģādātajā pamatskolā man radās jautājumi, uz kuŗiem es vēl šodien meklēju atbildi. Es sevi sāku apzināties par austrālieti. Vientuļā dzīve Mereja upes farmā manī izraisīja interesi par milzīgo, tukšo, izolēto zemi. Es raudzījos uz ganībām, kas bija tik lielas, ka neviens baltais nebija varējis tās kādreiz pārstaigāt. Mans tēvs vai nu jāja tām pāri, vai pārbrauca ar traktoru. Es pētīju savu zemi un domāju par to, kas ir dzimtenes mīlestība. Vai varētu kādreiz iemīlēt šo tukšo, cietsirdīgo kontinentu?

Nu tā... un ar to pašu arī atvadīšos, Enn. Esmu izstāstījis jums par savu bērnību. Tagad es atvadīšos."

„Atvadīsities? Ārā gāž lietus. Tagad man tik ļoti gribētos ar jums vēl pārrunāt dažādus jautājumus."

„Nē, tagad man ir jāiet. Atvadīšos no jums uz ilgāku laiku. Esmu sarunājis sev vietu Filiptaunā. Dzīve nometnē nav domāta ilgākam laikam. Vienreiz tā ir jāizbeidz, īstā dzīve Austrālijā norisinās tikai lielpilsētās. Filiptaunā es gribētu dzīvot kādu laiku. Man gribētos strādāt Austrālijai, ne tikai sev."

„Jūs esat pirmais austrālietis, kas tik savādi runā — par tēvzemes mīlestību un par to, ka gribētu strādāt Austrālijas labā."

„O nē, ir arī citi, jūs neesat tādus vēl satikusi, Enn, Bet tagad man jāiet. Es ceru, ka mani ceļi vēl kādreiz krustosies ar latviešu izcelsmes ļaudīm. Arī ar jums, Enn."

15.

Nakts bija vēsa. Zvaigznes, iespraustas mīkstajā, neparasti tumšajā debess segā, izskatījās aukstas un nepieejamas. Tās nemirgoja un nemirdzēja draudzīgi un silti, viņu gaisma bija pilnīgi nekustīga, statiska. Tās visas bija svešas. Vienīgais izņēmums — Lielais Lācis, kas bija noslīdējis pavisam zemu un pie pašas pamales rādījās tuvs un pazīstams. Vienu no spožākām un lielākām zvaigžņu grupām veidoja drosmīgais un labdarīgais Kentaurs, kas upurēja Vilku, romiešu Lupu, ko vecās kartes rādīja uzdurtu Kentaura šķēpam. Vairāk uz austrumiem, iemiglotu Piena ceļā, apņemtu mazām, nekaidrī redzamām zvaigznītēm un miglājiem, varēja saskatīt lielo Skorpija zvaigžņu konstelāciju un, izsekojot skorpija astes un ķermeņa līnijām, varēja saredzēt tā galvu, kas iesniedzās gandrīz līdz pašam dienvidu debess velves zenītam. Senie grieķi bija ticējuši, ka drausmīgais Skorpijs spēja nobiedēt zirgus un darīt nelaimīgu Faitonu, kad tas vadīja sava tēva Apolona saules ratus.

Šai gada laikā netālu no Kentaura bija redzams zvaigznājs, ko austrālieši bija pieņēmuši par savas zemes simbolu. Tas bija Dienvidu krusts. Kopš renesanses laika Dienvidu krusts bija sācis patstāvīgas gaitas dienvidu debesīs; pirms tam to bija uzskatījuši par Kentaura sastāvdaļu. Kad spāniešu pētnieki ceļotāji sāka braukt uz Dienvidamerikas zemēm, tie Dienvidu krustam piedēvēja mistisku nozīmi, uzskatīdami to par labu zīmi sekmīgai Kristus ticības izplatīšanai, jo leģendas vēstīja, ka tai laikā, kad Kristu sita krustā, šo zvaigžņu grupu varēja redzēt pavisam zemu pie apvāršņa ziemeļu puslodē. Vasko da Gama šīs zvaigznes savā laikā pieminēja kā ļoti neparastu parādību. Tomēr — ikreiz, kad kāds eiropietis dienvidu puslodes debesīs pirmo reizi redzēja Krustu, par ko tik daudz bija dzirdējis, tas jutās vilies: zvaigznāja atsevišķām daļām nepiemīt tāds spožums un zaigums, kādu izstrāvo daudzu citu konstellāciju zvaigznes. Dienvidu krusts pazūd citu spēcīgāku un gaišāku zvaigžņu starpā. Pamazām tomēr acs pierod pie šīs necilās zvaigžņu grupas un tiecas to pastāvīgi uzmeklēt, — katrā gada laikā tā ir redzama debesīs virs Austrālijas vai nu noslīdējusi pavisam zemu pie apvāršņa, vai pakāpusies augstu, gandrīz pie paša zenīta.

Tagad — ziemas vidū — Dienvidu krusts atradās debess velves vidū, dienvidos no lielā Kentaura. Pētījot neparastus zvaigžņu sagrupējumus, Anna ar savu kādreizējo skolas draudzeni Ainu, ko bija satikusi nometnē, sēdēja savas barakas priekšā.

„Pēc desmit dienām ir Jāņi," teica Aina domīgi, skatīdamās uz Austrālijas simbolu debesīs.

„Jāņi — ziemas vidū! Br... man top auksti, par to domājot."

„Nedomā par aukstumu, domā par datumu, Anna. Līgo vakars ir divdesmit trešajā jūnijā. Vai esi dzirdējusi, ka nometnes latvieši gatavojas Jāņu nakts svinēšanai?"

Nē, Anna nebija dzirdējusi. Aina noskaitās.

„Vai tu vispār zini, kas notiek? Kopš tu saejies ar Stefanu, tu vairs nezini, kas pasaulē notiek."

„Nometne vēl nav nekāda pasaule. Nometnes dzīve mani nemaz neinteresē."

„Nu, tad painteresējies par Līgo vakara svinēšanu. Atnāc uz to. Mums, latviešiem, jāuzstājas."

(Turpinājums sekos)

Rita Andžāne aizsaules ceļos

Archibīskaps A. Lūsis 17. septembrī pēc piemiņas brīža iepriekšējā vakarā Rosar bēŗu mājā izvadīja pēdējā gaitā uz Park Lawn kapsētu 14. septembrī Toronto mirušo medicīnas māsu Ritu Andžāni, dz. Osīti, kas šķīrās no dzīves 54 gadu vecumā.

Nelaiķe bija dzimusi 1917. g. 17. jūnijā Lubānā. Pēc Madonas ģimnazijas beigšanas iestājās Latvijas Sarkanā krusta māsu skolā Rīgā, kuŗu pabeidza 1940. gadā. Baigajā gadā strādāja Ērgļu veselības kopšanas punktā, bet vāciešiem ienākot Latvijā, no 1941. — 1944. gadam bija galvenā māsa dzelzceļu virsvaldes slimnīcā Rīgā. Šajā laikā iestājās Latvijas universitātes matēmatikas un dabaszinātņu fakultātes dabas zinātņu nodaļā. Pēc krievu otrreizējā iebrukuma Latvijā, dzelzceļu slimnīcu evakuēja uz Vāciju, kādēļ bija jāpārtrauc arī studijas universitātē.

Pēc Vācijas kapitulācijas Rita Osīte - Andžāne strādāja par UNRRAs medicīnas māsu Eslingenas nometnē. Kaŗa pēdējā posmā un vēl pēc kaŗa beigām nelaiķe bija daudz gādājusi par neredzīgajiem kaŗa invalidiem, darbodamās gan Prāgā, Libekā un citur. Šķiroties neredzīgie bija dāvinājuši maisiņu ar dzimtenes smiltīm, kas uz viņas vēlēšanos tagad bija likts pagalvī, aizejot aizsaules ceļos.

Rita Andžāne †

Iecelojusi Kanadā 1947. gadā ar pirmo mājkalpotāju transportu, Rita Osīte Andžāne pēc līguma gada nostādāšanas Vestonas tuberkulozes sanatorijā bija pirmā latviete, kas panāca sava māsas diploma atzīšanu un strādāja Sv. Miķeļa slimnīcā. Vēlāk beigusi Toronto univ. iegūstot otru māsas diplomu publikās veselības nozarē (Public Health Nurse). Viņa visu laiku strādāja

(Beigas 5. lpp.)

Arī šogad Toronto latviešu biedrības sestdienas skolā skolotājas Guņas Blūmas vadībā darbosies klase jaukto laulību ģimeņu piederīgajiem, kas vēlas mācīties latviešu valodu. Gados jaunākā šās klases audzēkne ir 12 g. vecā Elva Gelziņa, kas redzama (uzņēmumā pa labi) iegādājoties skolas grāmatu galdā angļu-latviešu valodas vārdnīcu. Galda galā Andrejs Brumelis, pa labi — Alberts Kalviņš. Uzņēmumā pa kreisi — skolas pārzinei A. Martinsonei par savām vasaras brīvlaika gaitām stāsta audzēknes Viviana Vasarāja (kreisajā pusē) un Zane Rēvalda, rādot savas brīvdienu piezīmes un attēlus. Foto: J. Ligers

Apciemojumi...

(Pārnesums no 1. lpp.)

jautājums pats par sevi ietvēris kādu apgalvojumu, kas runā par „padomju" Latviju. Zinot, kā trimdinieku un arī to valstu argumentācija, kuŗas tiesiski neatzīst Latvijas inkorporāciju Pad. savienībā, runā par Latviju kā par okupētu territoriju, kļūst saprotams āķīgais jautājums par „padomju" Latviju. Tāpēc tūristam ir jābūt asprātīgam un modram, lai viņš pats nesarunātu prētī saviem uzskatiem, vai neizteiktos tā, ka viņam pamatoti var pārmest sapīšanos komūnistu propagandistu tīklos.

Garīga modrība, ass prāts un asprātība vienmēr var palīdzēt tūristam Pad. savienības kontrolētajās territorijās. Spilgtu piemēru šai ziņā parādījis dzejnieks Olafs Stumbrs, kuŗu viņa okupētās Latvijas pirmajā apciemojumā intervēja arī nedēļas laikraksts „Literātūra un Māksla". Uz jautājumu: kā jūs jūtaties Latvijā?, Olafs Stumbrs bija atbildējis: kā latvietis.

Nonākot kā tūrists Rīgā, latviešu jaunietis tur, vai nu viņš grib vai ne, pārstāv zemi, sabiedrību un iekārtu, kuŗas loceklis viņš ir. Pēc viņa vērtēs arī zemi, kuŗā tas audzis un skolojies. Jaunieša āriene, uzvešanās, ja tā diskriminē valsti, no kuŗas jaunietis nāk, vienmēr komūnistu propagandai ir pateicīgs palīgs argumentācijā par „sapuvušajiem" rietumiem, „nevarīgo" demokratiju un tā joprojām.

Ja kādam tomēr liekas, ka šī ir gudra spriedelēšana, ka viņam nav svarīgi, ko domā trimdas latviešu sabiedrība, ka viņš pasmejas par to, kā ar viņu izrīkojas komūnistu propaganda, ka viņam pilnīgi vienalga, kā vērtē viņa valsti, kur viņš dzīvo, jo, lūk, viņš — tūrists, ir brīvs cilvēks, privāta persona, kas dara, ko grib un kā grib, tad šāds cilvēks rūgti maldās. Žēl tikai, ka parasti par šādiem maldiem visvairāk cieš citi un dažreiz šie maldi nemaz neskaŗ darītāju...

Ja kāds jaunietis labi neprot latviski sarunāties, tad, manuprāt, būtu ļoti vēlams, ka, ceļam uz Rīgu gatavojoties, viņš ģimenē un kursos papildinātu un nostiprinātu savas latviešu valodas zināšanas. Ja, ceļojuma dienai pienākot, viņš tomēr prot izteikties tikai lauzītā latviešu valodā ar šausmīgu akcentu, vai tad nebūtu labāk, ka viņš, lai nekļūtu smieklīgs to acīs, kuŗi prot latviešu valodu, runātu un izteiktos tikai tai valodā, kuŗu māk?

Šādā ceļojumā uz Rīgu, kā jau pieminēts, ļoti iesaistīta jaunieša personīgā labklājība un drošība, jauniešu piederīgo drošība un labklājība gan Latvijā, gan rietumos. Daudz šai ziņā var palīdzēt apzināšanās par to, ko drīkst un ko nedrīkst darīt Pad. savienības kontrolētajā territorijā, par to, cik liela un neaprobežota ir Pad. savienības varas iestāžu vara un cik neierobežotas iespējas tai padarīt jebkuŗu tūristu par noziedznieku pret Pad. savienību un tās likumiem un cik minimāla sarežģījumu gadījumos ir to valstu iespējamā palīdzība, kur jaunietis dzimis un skaitās pilsonis. Ja Pad. savienības iestādēm nepieciešams, lai apsūdzētu kādu tūristu, tad „pārkāpuma" aculiecinieki var parādīties pilnīgi klajā ielā vai laukumā „kā pērkons no skaidrām debesīm". Pad. savienības iestādes, izvērtējot agrāko pieredzi, nekādā veidā nav kautrējušās piespiest savus pilsoņus liecināt pret nevainīgiem un nepazīstamiem tūrstiem. Katrs tūrista protests pret šādiem lieciniekiem lietas tikai pasliktinājis, jo iztulkots, uzlūkots gan par padomju iestāžu apvainojumu, gan par padomju cilvēku godīguma apšaubīšanu un līdz ar to aizkaršanu.

Padomju savienības iestādes nav kautrējušās izmantot visāda veida trikus, lai izprovocētu tūristus. Latviešu tūristiem Rīgā vienmēr būtu jāpatur prātā, ka nekas Rīgā ar viņiem īsteni nevar notikt tīras sagadīšanās pēc. (Piemēram, iereibis pretkomūnistisku joku stāstītājs vai kāds jūsu dzīves vietai rietumos tuva latvieša radinieks, ko sastopat tramvajā vai pie „Rīgas" viesnīcas ieejas, nav jūsu personīgo interešu labad un nedrīkst būt — nejauša sagadīšanās!) Uzmanība un piesardzība var aiztaupīt lielas nepatikšanas. Tā var laupīt Pad. savienības iestādēm iespēju izmantot tūristu, izmuļķot viņu, manipulēt viņa uzskatus, izmānīt no viņa personīgus uzskatus vai informācijas druskas par citiem cilvēkiem rietumos.

Pat tad, ja cilvēks nekādā veidā nav pārkāpis Pad. savienības likumus, varas iestādēm pēc sava prāta un savām vajadzībām iespējams, kā liecina pieredze, katrā laikā jebkuŗā veidā pierādīt kāda „vainu". Piemēram, par „pretpadomju propagandu", kas ir šausmīgi stiepjams jēdziens, draud līdz 7 gadi cietumā.

Pret Pad. savienības varas iestādēm tūristam ir gandrīz veltīgi protestēt: kas ir „iekritis", tam jāpaļaujas vairāk uz savu laimi, nekā uz aizstāvjiem un savas valsts aizsardzību. Kas tīšu prātu negrib iekrist, tam jāprot „uzvesties"! Tā ir sava veida „reālitāte", ko padomju varas pārstāvji mēģina nostabilizēt un izplatīt pa visu pasauli. Tūristiem uz Pad. savienības kontrolētajām territorijām ar to ir jārēķinās.

Šveices autors Maksis Frišs nedēļas izdevumā „Die Weltwoche" par uzturēšanās raksturībām Pad. savienībā, cita vidū raksta šādi: „Viss jāapbrīno, klusēšana ir kā neuzticēšanās, jautājums ir kā kritika, kritika ir kā nodevība vai nelabvēlība un tā tālāk, tikai atzinība ir pieļaujama."

Ievērojot visu teikto (un tas nebūt nav pilnīgs izklāsts par Rīgas apciemojumu!), mēs varam secināt, ka šāds ceļojums ir diezgan interesants, sarežģīts pasākums, kuŗā figurē daudz neparedzamu vai neaplēšamu komponentu, tas ir, sastāvdaļu. Tāpēc var diezgan droši norādīt, ko nedrīkstētu, ko nevajadzētu, ko nebūtu ieteicams darīt, nokļuvušam Pad. savienības kontrolētajā territorijā. Turpretī nav iespējama gandrīz neviena publiska norādījuma par to, kas kādam jādara, lai viņš pilnībā spētu iepazīties ar ceļojuma vietu. Katram, ja viņš tiešām izšķiries par braukšanu, pašam jārod iespēja satikties ar saviem radiem un ar radu draugiem un iemantot sev draugus. Šis varbūt ir pirmais solis, lai lēnām un dabīgā veidā taptu saites ar piederīgiem, ar latviešiem, ar latviešu kultūru okupētajā Latvijā.

Okupētajā Latvijā

KO RĪGĀ IZRĀDĪS ŠAI SEZONĀ

Padomju jaunatne 22. augusta numurā sniedz sarunu ar okupētās Latvijas operas, tagad — Valsts akadēmiskās operas un baleta teātŗa — galveno režisoru Kārli Liepu par jauniestudējumiem. Liepa atklāj, ka sezonu opera sāks ar vācu komponista Nikolaji komisko operu — Jautrās Vindzorietes. Novembrī pirmizrādi piedzīvošot Ād. Skultes oriģinālopera — Princese Gundega un karalis Brusubārda. No jauna iestudējot baletu Bachčisaras strūklaka. Decembrī uzvedīšot A. Kalniņa operu — Baņuta. Paredzēts iestudēt arī Pučīni Turandotu un Lazareva baletu —Antonijs un Kleopatra. K. Liepa sarunās piemin, ka iestudējumus gaidot šādas jaunas latviešu oriģinaloperas: P. Dambja — Ikars, A. Žilinska — Pūt, vējiņi un M. Zariņa — Svētā Maurīcija brīnumdarbs. Vai šīs jaunās oriģinaloperas arī iestudēs, to Liepa nepateica.

NELAIME AR BĀRDU

Rīgas laikraksts Cīņa 1. septembŗa numurā nodaļā „Dīvainas patiesības" raksta par okupētās Latvijas dzīves īstenību.

Dzīves īstenība ir arī neliels raksts — Nelaime ar bārdu:

„Pa divām nedēļām reizi Bīriņos ir tikpat kā svētki. Tad pie turienes sanatorijas ļaudīm atbrauc Limbažu sadzīves pakalpojumu kombināta frizētavas autobuss.

Patiesību sakot, jau kopš pavasaŗa tas bija pa pusei priecīgs notikums, patīkams tikai sievietēm, jo atbrauca vienīgi sieviešu friziere. Tā tad nu raujas vaiga sviedros un uz laimīgajām galviņām veido gan blondus, gan tumšus ērkuļus... Bet autobusa vīriešu salons — tukšs un kluss. Vīri atnāca, paskatījās, paklausījās, ar roku pabraucīja savus sarainos zodus un saviebušies negribīgi aizgāja. Viņus arī nomokot sērīgas atmiņas par ilggadējo frizētavu Bīriņos, kas diez kāpēc pērnajā rudenī likvidēta.

Kad vīriem uzņēmīgāks garastāvoklis, viņi sēžoties autobusos un drāžot uz Siguldu vai Limbažiem un pat Rīgu tikai tāpēc, lai frizētavās atbrīvotos no nevajadzīgiem bārdas rugājiem un matu pinkuļiem.

Taču nu nesen vīri un zēni frizētavas autobusu apsveikuši smaidīdami: „Ir klāt! Ir klāt!" — jo tajā saskatīja arī vīriešu frizieri. Viens, divi... veikli sakārtojušies rindā. Tomēr — bārdainie atkal pievīlušies.

Par to rūgtus vārdus raksta pensionārs A. Freibergs.

Kad viņš uzsēdies uz frizēšanas krēsla, juties kā ar aukstu ūdeni apšļākts.

— Lūdzu, noskujiet bārdu, — tā Freibergs.

— Nevaru! — noraidījusi friziere.

— Kā tad tā? — nerimies Freibergs.

— Nav siksnas, uz kā nazi uzslīpēt, — bijis izsmeļošs paskaidrojums.

Un pensionāram sejā iesities kauna tvīkums. Viņš piecēlies, jo kuŗam gan patiks citu klātbūtnē no acīm slaucīt asaras, kad bārdu nevis skuj, bet ar neasu daiktu izplūkā.

Bet kāpēc viņam bijis kauns? Vietu uz frizēšanas krēsla vajadzējis atdot zēnam tikai tāpēc, ka viņam bārda vēl neaug, bet mati, frizieri gaidot, jau aizstiepušies tālu pāri apkaklei.

Būtu interesanti uzzināt, vai par visu to kaunējās arī friziere un Limbažu rajona sadzīves pakalpojumu kombināta vadītāji?"

No šī raksta „Cīņā" secināms, ka vīrieši okupētajā Latvijā paļāvušies „slinkumam", jo rietumos ap 90 proc. latviešu vīru ar savām bārdām tiek paši galā, noskujoties ar „bārdas asmenīšiem" vai elektriskajiem bārdas skujamiem. Tikai apm. 10 proc. pārējo ļauj savām bārdām un matiem augt savvaļā.

Daugavas vanagu 14. salidojums Hamburgā

Rietumvācijas valdes Daugavas vanagu 14. salidojums Hamburgā 11. un 12. septembrī atšķīrās no iepriekšējiem ar savu vienkāršumu un izteikto lietišķības noskaņu. Par referentiem bija aicināts jaunās paaudzes zinātnieks Rainis Cedriņš no Zviedrijas, bet mākslinieciskai daļai jaunā operdziedone Ileāna Pētersone, tāpat no Zviedrijas. Blakus telpā bija izstādīti gūsta laikā Cēdelgemā radušies žurnāli un grāmatas, kā arī dažādi darinājumi. Bez tam vairāki biedri saņēma zelta nozīmes un atzinības rakstus.

Salidojums Sporta mājā 11. septembŗa pēcpusdienā sākās ar Latvijas karoga ienešanu un īsu svētbrīdi, kuŗā celsmes vārdus teica prāv. A. Smelters, bet svētīja un aizlūgumu teica māc. A. Ķelle.

Salidojuma izkārtotājs DV Hamburgas nodaļas priekšsēdis O. Baltputnis pateicās visiem, kas šinī pēcpusdienā un vakarā bija vēlējušies būt kopā ar Daugavas vanagiem.

Zemes valdes priekšsēdis J. Cīrulis īsajā uzrunā apskatīja šādu salidojumu jēgu, un atzina, ka šī pulcēšanās pamatojas uz mūsu nacionālo pienākuma apziņu un vēlēšanos reizi gadā pabūt kopā ar latviešiem plašākā pulciņā, ārpus organizācijas loka. Bez šiem salidojumiem trimdas saime būtu nabagāka.

Apsveicēju skaits šogad bija mazs. LCK vicepriekšsēdis A. Cipulis salidojuma labu izdošanos novēlēja Centrālās komitejas un arī Latviešu grupas Hamburgā vārdā.

Rakstveida apsveikumus nolasīja A. Mežals. To vidū DV priekšnieka V. Haznera (ASV), visu zemes valžu priekšsēžu: J. Frišvalda — Anglijā, Z. Dzelmes — Zviedrijā, Kiršteina — Dānijā, J. Utināna — ASV, E. Krūkas — Kanadā, Rolava — Austrālijā, ASV vanadžu priekšnieces A. Tīdemanes, Ziemeļreinas-Vestfāles darba un sociāllietu ministrijas, Rendsburgas virsbirgermeistara, bij. ministra R. Liepiņa, P. Valtera, J. Daga u.c.

DV zelta nozīmes J. Cīrulis piesprauda L.k.o.k. O. Caunītim Minsterē, V. Lēmanim, DV Oldenburgas nodaļas priekšsēdim, Ž. Indriksonam — Saules nodaļā Manheimā un Mirdzai Valterei Minsteres nodaļā. Atzinības rakstus saņēma P. Smilga Mežotnes nodaļā Kaizerslauternā, V. Abakuka, V. Januma un R. Daņiševskis, visi no Minsteres nodaļas.

Pēc apbalvošanas aktrise Dagmāra Kurmiņa stājās pie pults un teica Andreja Eglīša patriotiskos dzejoļus, klausītāji dzirdēja arī Kurzemes kareivim, Mūžīgi mūžos un Deviņpadsmitā.

Ar to arī pirmā sarīkojuma daļa beidzās un jaunieši iznesa Latvijas karogu no sarīkojuma telpas.

Pēc pārtraukuma sākās otrā daļa, kur jaunais latviešu politikas maģistrs Rainis Cedriņš no Zviedrijas savā pagarajā referātā apskatīja aktuālu tematu: „Tautas noskaņojums Pad. savienības okupētajās zemēs." Referents izsekojis visiem liberālajiem strāvojumiem tā saucamajos padomju satelītos un arī okupētajās Baltijas valstīs, un ar šiem strāvojumiem iepazīstināja klausītājus. Reizēm tīri akadēmisko stāstījumu viņš izpušķoja ar trāpīgiem anekdotiem. Tā kā laika atlika maz, tad pārrunas par referātā pieminētajiem faktiem atlika uz otru dienu.

Koncertdaļai rīkotāji bija izvēlējušies Eiropas latviešu jaunās paaudzes izcilāko dziedātāju — Stokholmas karaliskās operas solisti mecosoprānu Ileānu Pētersoni, ar Nelliju Zālīti pie klavierēm. Kā pateicību dziedone, tāpat pavadītāja, saņēma aplausus un ziedus.

Vakarā bija salidojuma balle, kuŗa sākās ar polonēzi.

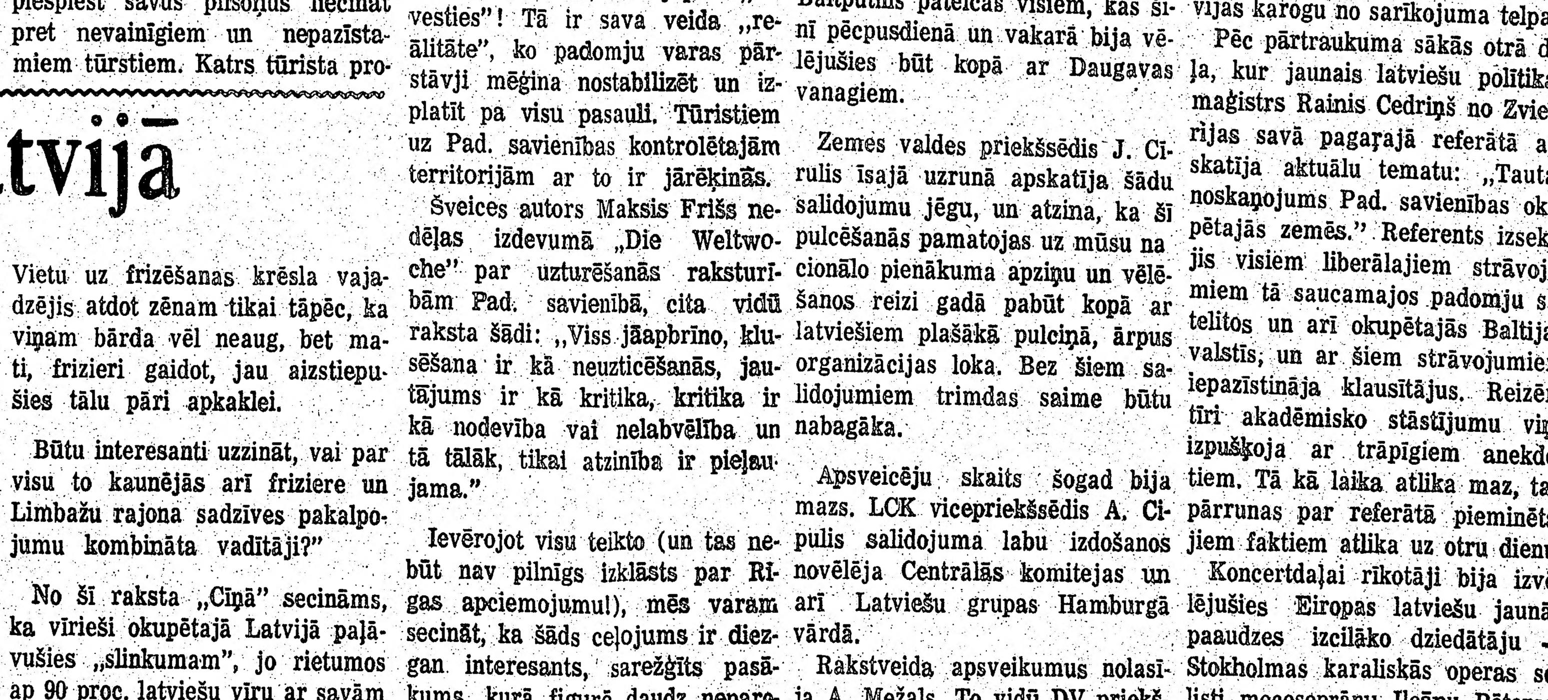

Toronto Gaujas (14.) gaidu un Rīgas (72.) skautu vienības, tāpat kā katru gadu, pēc vasaras brīvdienām gaitu atsākšanai pulcējās ar savu vienību karogiem dievkalpojumā, šogad Sv. Andreja baznīcā. Dievkalpojumu vadīja māc. A. Čops. Uzņēmumā skauti un gaidas dievkalpojuma laikā. Foto: J. Ligers

Toronto ziņas

● Pļaujas svētku dievkalpojumi visās trijās ev. lut. latviešu draudzēs Toronto notiks svētdien, 3. oktobrī. Dievkalpojumu Sv. Jāņa baznīcā plkst. 11 rītā vadīs archibīskaps A. Lūsis. Pēc dievkalpojuma draudzes pēcpusdiena. Sakarā ar Jāņa Poruka 100 gadu dzimšanas dienas atceri, archibīskaps A. Lūsis referēs par tematu: „Reliģiskas ieskaņas Jāņa Poruka darbos". Deklamēs Alma Mača. Izlozēs laimestus loterijā, kuŗas lozes izpārdotas jau vasarā. — Sv. Andreja draudzē Pļaujas svētku dievkalpojums plkst. 3 pēcpusdienā, pēc tam dāmu komitejas rīkotais Pļaujas svētku draudzes vakars ar māc. A. Čopa ievadvārdiem un mūzikāliem priekšnesumiem. Piedalīsies Skaidrīte Leja (soprāns), Juris Ķeniņš (čello un Edīte Timermane (klavieres). Šajā vakarā atzīmēs arī ilggadīgā draudzes priekšnieka Rūdolfa Rozes 70. dzimšanas dienu. — Toronto austrumu draudzē Pļaujas svētku dievkalpojums plkst. 2 pēcpusdienā ar sekojošu draudzes vakaru baznīcas zālē.

● Mākslinieku vienības Latvis valdes priekšsēdi gleznotāju Jāni Zuntaku, kam 16. septembrī piepildījās 65 mūža gadi, dzimšanas dienā apsveica vienības dalībnieki un draugi. Sveicēju vidū bija arī gavilnieka draudzes mācītājs A. Čops.

● TLB inženieŗu un techniķu kopas rudens pirmais referāta vakars — kopas sanāksme 30. septembrī plkst. 8 vak. Latviešu namā. Inž. Groskopfs referēs par tematu: „Apollo lidojuma technoloģija". Demonstrēs arī filmas.

● Latviešu mednieku un makšķernieku kluba lauku īpašumā Bērzainē 18. septembrī bija rīkota krāsošanas darbu talka, kuŗu bija organizējis kluba dalībnieks A. Ozoliņš. Piedalījās 10 talcinieku, nokrāsojot sabiedriskās ēkas ārsienas Sarīkojumu zāle izdaiļota ar medību trofejām, piešķirtajām balvām un citiem dekorējumiem.

● Tītaru šaušanas sacensības Bērzainē 17. oktobrī, sapulcējoties sacensību sākumam plkst. 12 dienā. Sacensībās aicināti piedalīties visi interesenti neatkarīgi no piederības klubam.

● Pārlabojot ziņojumu par Sv. Andreja draudzes Pļaujas svētku sarīkojumu, kas notiks 3. oktobrī un ievietots mūsu laikraksta 22. sept. n-rā, Toronto ziņās, sakarā ar draudzes priekšnieka Rudolfa Rozes 70 mūža gadiem, mūs lūdz aizrādīt, ka draudzes locekļiem iepriekšēja pieteikšanās nav vajadzīga. Visi draudzes locekļi lūgti piedalīties šajā Pļaujas svētku sarīkojumā.

● Katoļu lauku īpašumā Mežciemā jaunās sabiedriskās ēkas būves laukuma vieta jau nolīdzināta ar zemes racēju un piebūvei ielieti pamati. Piebūvē būs telpas labierīcībām, noliktavai un citām vajadzībām. Turpmākie darbi paredzēti gaŗās nedēļas nogalē, no 9. — 11. oktobrim, kad Mežciema dalībnieki aicināti piedalīties būves talkā. Mežciema pārvaldes priekšnieks A Gertmanis mainījis dzīves vietu un viņa jaunā adrese ir: 33 Hillcrest Drive, Toronto 4, tālr. 537-5708.

Apzagta latviešu māja

Nesen ziņojām par ielaušanos zādzību Hertas un Elmara Jaunzemju keramikas un daiļamatniecības izstrādājumu veikalā „International Gift Boutique", kas atrodas Skarboro, apzogot to dažu dienu laikā septembŗa sākumā divas reizes. Tajā pašā mēnesī apzagta arī Viļa Oša ģimenes māja Vestonā (112 Verobeach Blvd.). Zagļi ielauzušies mājā caur viesistabas logu laikā, kad mājas īpašnieki atradušies ASV, lai piedalītos mirušā pulkvežleitnanta Oskara Neimaņa izvadīšanā 17. septembrī Nubransvikā. Kad bērinieki pārbraukuši, tie atraduši mājas iekšienī lielā nekārtībā, mantas izsvaidītas un izjauktas. Gūti norādījumi, ka ielauzēji meklējuši tikai naudu, kādu neatraduši, izņemot Oša 14 g. vecā dēla iekrātos 20 dolarus. Tāpat pievākta sudrabnaudas kollekcija un skaņuleņšu atskaņotājs.

SESTDIENAS SKOLA UZSĀK MĀCĪBAS

Londonas latviešu sestdienas skola šogad mācības noturēs reizē ar skautu un gaidu nodarbībām Simko pamatskolas telpās. Par skolotājiem darbosies M. Pīpasta, kas ir žēlsirdīgo māsu apmācītāja Sv. Jāzepa slimnīcā un Rietumontario universitātes students Andris Aukmanis, kas arī pats ir beidzis Londonas latviešu skolu. Viņš mācījies arī Minsteres ģimnazijā Rietumvācijā un vadījis Londonas jaunatnes pulciņu Saktu Kanadā. Ir aktīvs Divreizdivi nometņu un Rietummičiganas universitātes latviešu valodas kursu dalībnieks.

Šovasar Divreizdivi nometni no Londonas apmeklēja Aina Krūmiņa un Andris Aukmanis, bet Minsteres ģimnazijā mācās Rita Jurjāne un Jānis Tesvins. A.

LATVIEŠU NAMS
2. oktobrī
RĪKO
GADSKĀRTĒJO ATCERES VAKARU
DV teātŗa priekšnesumi
Sarīkojuma laikā notiks dāmu komitejas rīkotās loterijas izloze.
DEJA
Spēlēs „Runči trimdā"
Pilna bufete no pl. 7—12 vak.

Labi izdevušies bērnu svētki Čikagā

Kr. Barona latviešu skolai Čikagā par labu rīkotajos bērnu svētkos ar darba rokām un līdzekļiem piedalījās visas Čikagas latviešu ev.-lut. draudzes, latviešu katoļu draudze, Čikagas latviešu baptistu draudzes kopa Gaisma, Čikagas latviešu biedrība un sporta kopa, DV Čikagas apvienība, Čikagas studentu un studenšu korporāciju kopas, LKSA Dzintars, konkordiju Čikagas kopas, Staburaga (70.) skautu un Gaujas (6.) gaidu vienības un Čikagas latviešu organizāciju apvienības radioraidījumu komiteja. Svētku tehnisko iekārtojumu veica skolas prezidija priekšsēdis A. Birkens ar palīgiem.

Saulainā diena pulcināja ap 400 bērnu ar vecākiem. Svētkus ievadīja māc. A. Lamberta lūgšana un svētruna. Sapulcējušos sveica skolas pārzinis V. Šmits, ar gandarījumu atzīmēdams kuplo skolnieku skaitu, kāds jau iepriekšējā dienā uzsācis jauno mācības gadu.

Bērni savas zināšanas un veikumu rādīja 11 novietnēs. Kā labākie latviešu valodai veltītajā novietnē „Teici, teici, valodiņa" vecākā grupā izvirzījās Ilze Sprūdža un Jāņa Vuda, kuŗas arī palīdzēja šīs novietnes jaunākās grupas vadīšanā. Vidējā grupā pirmās vietas ar vienādu punktu skaitu ieguva 8 dalībnieki; izlozes kārtā balvas saņēma Kārlis Streips un Jānis Nīkurs. Jaunākā grupā Ieva Veidemane un Daina Vuda, bet visjaunākā grupā 5 g. vecie Klauds Hilmans un Rita Kraule. Tautas dziesmu meldiju zināšanā pirmās vietas vecākā grupā ieguva Ingrīda Pormale un Amanda Ozoliņa (7 dziesmas), vidējā grupā Antra Šmidchena (6 dz), Kristīne Frīša un Kārlis Streips, jaunākā grupā Silvija Kļaviņa, Ingrida Pūliņa un Edvins Roze. Speciālu balvu saņēma 4 g. vecais Andris Dimants, kas zināja 34 dziesmas. Abas novietnes vadīja Kr. Barona latviešu skolas skolotājas. Čikagas latviešu baptistu draudzes Gaismas kopas ticības mācības novietnē pirmās vietās vecākā grupā izvirzījās Andrejs Nīkurs, vidējā grupā Astrīda Nīkure, Katrīna Brunovska un Ingrīda Cīrule, jaunākā grupā Alberts Legzdiņš, Ingrīda Eglīte un Ingrida Meirenova. Čikagas latviešu biedrības novietnē „Zini vai mini" pirmās vietas ieguva: vecākā grupā Silvija Vitrunga un Ingrīda Pormale, vidējā — Rita Sprūdža, Inese Liepiņa un Andrejs Nīkurs, jaunākā — Anita Nāgele un Kārlis Streips. Zīmēšanā un veidošanā vecākā grupā labākās sekmes uzrādīja Silvija Vitrunga, Sandra Cedriņa un Andrejs Nīkurs, vidējā grupā — Anita Nāgele, Daina Rudzīte un Dainis Šmits, bet jaunākā — Monika Laiveniece, Aleksandra Lutovska un Maira Albertiņa. Kā jaunums šogad bija skautu un gaidu iekārtotais „mērkaķu tilts", kas pievilka gan dalībniekus, gan skatītājus.

Pirmo palīdzību pārzināja Dr. Raimonds Gailītis, bet skaņu sistēmu vadīja O. Cakars. Bērnu svētki skolas kasē deva 800 dolaru atlikumu.

L. Š.

Vasaras beigu posmā Saulainē (Kanadā) un pēc tam Garezerā (ASV) risinājās kristīgās jaunatnes kursi, kuŗos ieradās arī arhibīskaps Arnolds Lūsis. Šajā attēlā, kuŗu ar savu fotokameru uzņēmis kursu dalībnieks Juris Sauemagi, arc hibīskaps (pirmais no kreisās) redzams sirsnīgā sarunā ar māc. Māri Ķirsonu, kursu vaditāju evaņģe listu Mārtiņu Ozoliņu un māc. Albertu Ozolu atpūtas brīdi zem Saulaines kuplās ābeles.

IEROSINA NODOT DZIESMU SVĒTKU ATLIKUMU DRAUDZES NAMAM

Bijušo 4. vispārējo dziesmu svētku padome Klīvlendas organizācijām un draudzēm izsūtījusi apkārtrakstu, ar kuŗu paziņo, ka saņēmusi Klīvlendas apvienotās draudzes lūgumu piešķirt dziesmu svētku atlikumu, $4000 apmērā, draudzes nama fondam, kas kalpos visām sabiedriskām vajadzībām, dos telpas par brīvu jaunatnes sanāksmēm, kā arī to organizāciju valdes sēdēm, kas būs atbalstījušas nama būvi. Ja kādai organizācijai būtu kādi citi priekšlikumi, tie piesūtāmi līdz 1. oktobrim. Pēc minētā datuma sasauks organizāciju pārstāvju sapulci jautājuma izlemšanai.

MIRIS SABIEDRISKS DARBINIEKS

Ar sirdsrieku 13. septembrī pēkšņi miris Klīvlendas tautietis Pēteris Martinsons. Viņš savas dzīves gaitas bija sācis Rozulas pagastā, bet trimdā bija atsaucīgs dalībnieks draudzē, DV apvienībā, Klīvlendas latviešu biedrībā. Nelaiķi no Parobeka bēŗu mājas māc. I. Gaide izvadīja uz „Sunset Memorial Park" kapsētas krematoriju pārpelnošanai.

Anglijas DV nodaļas pērk namus

DV Ziemeļanglijas novada rudens sapulci Bradfordā novada valdes priekšsēža J. Pētersona vadībā ievadīja divi iepriecinātāji ziņojumi, kas vēstīja, ka februāŗa mēnesī Līdsā rīkotais novada karnevāls un Jāņu sarīkojums Bradfordā abi devuši rekorda atlikumu — pirmais 138 mārc. un otrs — 175 mārc. Pirms dažiem gadiem, kad karnevālu rīkoja Līdsas nodaļa viena pati, tas parasti prasīja piemaksas, bet rīkošanu pārņemot novadam, sarīkojums sācis dot peļņu. Jāņu sarīkojums, Vēras Rullipas izkārtojumā un režijā, bija viens no plašākajiem. Tajā piedalījās deju kopas Sakta dejotāji un dziedātāji, Saktiņas dejotāji, vīru koŗa Daugava dalībnieki u.c. Pusi atlikuma atvēlēja sarīkojumu izkārtotājām nodaļām, bet pārējo naudu sadalīja līdzīgās daļās pārējām novadā apvienotām nodaļām. Abi sarīkojumi paredzēti arī nākamgad.

Plašu pārskatu par novada vanadžu kopu darbu sniedza DVF vanadžu daļas vaditājas palīdze ziemeļnovadā V. Rulliņa. Piecās vanadžu kopās pašreiz darbojas 180 vanadzes: Līdsā — 78 (vaditāja Anna Krieviņa), Bradfordā — 62 (Zelma Kalniņa), Donkasterā — 6 (Austra Freimane), Halifaksā — 24 (Biruta Dzītare) un Hudersfildā — 10 (Marija Paegle). Vanadžu kopas pēdējā laikā papildinājušās ar 13 jaunpienācējām, galvenokārt no jaunākās paaudzes.

No novadā apvienotām 6 nodaļām savi nami ir Līdsas, Bradfordas, Halifaksas un Donkasteras nodaļām, kas visas attīstījušas atzīstamu sabiedrisku rosmi, it sevišķi vanadzes. Bradfordas nodaļas valdes priekšsēdis J. Putniņš ziņoja, ka nodaļa attīstījusi sekmīgu darbību un budžets izpildījies paredzētos apmēros. Nodaļa apzinājusi visu savu mirušo biedru kapu vietas, lai tās apkoptu. Apspiesto nāciju nedēļa, kuŗas vietējās komitejas priekšsēdis ir nodaļas biedrs G. Tamsons, izdevusies labi, ar visu nāciju kopīgi rīkoto dievkalpojumu Bradfordas katedrālē.

Halifaksas nodaļas priekšsēdis E. Miķelsons pateicās visiem, kas apsveikuši un pasnieguši dāvanas nodaļai tās 20 g. pastāvēšanas svētkos.

Ar iepriecinošiem saimnieciskiem rezultātiem darbojusies Donkasteras nodaļa, iespējot šogad deldēt nama iegādes parādu 1725 mārc. apmērā un cerot no parādiem atbrīvoties jau nākamā gadā. Nodaļā kopā ar vanadzēm ir tikai 46 biedri. Valdes priekšsēdis A. Freimanis.

Par sava nama iegādi sākusi domāt arī biedru skaita ziņā nelielā Hudersfildas nodaļa, kuŗas valdes priekšsēdis ir K. Paeglis.

Līdsas nodaļas valdes priekšsēdis J. Pētersons ziņoja, ka atkarībā no pārbūves jautājuma izkārtošanas nodaļas biedru sapulce piekritusi blakus īpašuma pirkšanai par 7000 mārc., nolemjot maksāt arī 2500 mārc. lielu atkāpšanās naudu veikala īpašniekam, kas pašreiz saimnieko šī blakus īpašuma veikala telpās un kuŗa īres līgums izbeidzas tikai 1977. gadā. Ar to veikalnieks atteiktos no atlikušā īres laika un nams tiktu iegādāts bez jebkādiem apakšīrniekiem.

A. P.

Etniskie studiju centri ASV

Čikagas latviešu organizāciju apvienības (ČLOA) rudens sēdi vadīja priekšsēdis R. Kiršteins, protokolēja sekretārs A. Raidonis. Priekšsēdis ziņoja, ka ČLOA prezidijs nosūtījis apsveikumu pretkomūnisma darbiniekam T. Zierinam, sakarā ar nesen saņemtajiem apbalvojumiem, kuŗus viņam piešķīrušas amerikāņu organizācijas.

Darba gaitā organizāciju delegāti pārrunāja 18. novembŗa sarīkojumu, kas šogad notiks 14. novembrī Lane technikuma telpās. Sīkāku ziņojumu par sarīkojumu sniedza daļas vaditājs K. Vanags.

Apspiesto tautu Čikagā komitejas priekšsēdis V. Vīksniņš ziņoja, ka Čikagas pilsētas valde uzaicinājusi visas etniskās grupas piedalīties Čikagas pilsētas 100 gadu atjaunošanas svinību parādē. V. Vīksniņš vēl ziņoja par etnisko studiju centru iekārtošanu ASV lielākajās pilsētās. Šim mērķim kongress paredzējis piešķirt 30 milj. dolaru.

Radioraidījumu komitejas priekšsēdis J. Valainis ziņoja, ka vasaras beigu posmā pārtrauktie latviešu raidījumi atkal notiks katru piektdienu no plkst. 9–9,30 vakarā Evanstonas raidītājā WEAW (FM viļņu gaŗums 105). Sēdē piedalījās 22 organizāciju delegāti un pieaicinātie preses pārstāvji.

I. Š.

Vanadzēs darbojas arī sveštautietes

Pirms vairākiem mēnešiem DVF Halifaksas nodaļa Anglijā nosvinēja savus 20. gadasvētkus, bet nodaļas vanadzes oktobŗa sākumā atskatīsies uz saviem 10 darbības gadiem, kaut īstenībā darbojušās jau kopš nodaļas nodibināšanas. „Pazudušajiem" 10 gadiem vaina meklējama tajā apstāklī, ka nodaļas sākotnējās darbības laikā vanadžu skaits nebija visai liels, kādēļ kautrējās saukties par kopu.

Kad 50-to gadu sākumā vanadžu skaits sāka strauji pieaugt, sasniedzot 25, kopa ievēlēja attiecīgās amatpersonas. Par kopas pirmo vaditāju izraudzīja Birutu Dzītari, uzticot kopas vadību arī vēl divas reizes turpmākos gados. Viņa ir arī pašreizējā kopas vaditāja. Vairākus gadus kopu vadījusi arī Biruta Kurzemniece, kuŗa tagad piepulcējusies veļiem. Šajā amatā vēl darbojusies Anna Liepiņa.

Vanadžu kopā rosīgi darbojas arī sešas nodaļas biedru dzīvesbiedres-sveštautietes. Ja latviešu valodas apgūšanā bijušas zināmas grūtības, tad pīrāgu cepšanā un azaidu galdu klāšanā ar lat viešiem ierastajām uzkodām veicies gluži labi.

Vanadzes 1965. gadā dāvināja nodaļai karogu, kuŗu gatavoja nelaikē B. Kurzemniece. Vanadžu darbs it sevišķi izpaudies aprūpes nozarē. Kopas dalībnieces ir arī čaklas latviešu skolas un jauniešu pulciņa atbalstītājas, kas darbojas pie nodaļas. Kopas darbam līdzekļus atvēl nodaļas klubs. Pašu vanadžu tiešā sagādē līdzekļus papildina vienīgi pāris reizes gadā rīkotās izlozes.

A. P.

Gūstekņa stāsts

ASV transportgrupas kareivis Toms Vanputens 1968. gada 11. februārī bija nodarbināts grants pievešanai lidlaukam Dienvidvietnamā, Kambodžas robežas tuvumā. Viņam atlika vēl palikt ierindā vairs tikai 7 dienas, jo atradās jau mājās braucēju sarakstā. Pēkšņi transportgrupai uzbruka kāda ziemeļvietnamiešu rēgulārā karaspēka daļa. Trīs pēdējās amerikāņu smagās mašīnas tika atšķirtas no pārējās kolonnas. Vanputens par to stāsta:

Mēģināju palīdzēt kādam ievainotam biedram, kad man pēkšņi uzbruka 40 komūnisti, sasaistot rokas. Turpmākos mēnešos mani vadāja no viena ciema uz otru, rādot iedzīvotājiem gluži kā cirka dzīvnieku. Mani fotografēja un filmēja. Mēs bijām divi gūstekņi, kas tika šādā veidā vadāti un rādīti, bet kad nokļuvām nometnē, tur bija vēl 6 amerikāņi, atrodoties gūstā jau kādus 9 mēnešus. Tikai trīs no tiem vēl bija tādā stāvoklī, ka varēja plānot bēgšanu, bet sargs mūs ievēroja. Par šo mēģinājumu tikām nežēlīgi sisti. Tad saslimām ar malāriju un dizenteriju. Medikamentu nekādu nebija. Taču izveseļojāmies un palikām dzīvi. Vienīgās zāles, ko sarkanie mums deva pret šīm kaitēm, bija aspirins.

Pēc gūstā pavaditiem 13 mēnešiem, 1969. gada 31. martā es mēģināju no jauna bēgt. Parasti, kad gājām mazgāties, mūs atbrīvoja no dzelžiem. Reiz sargs man lika pašam saslēgt savus kāju dzelžus, aizsteidzoties pēc cigarešu devas. Sastiprināju dzelžus ar auklu un savā gūstekņa kambarī gaidīju izdevīgu brīdi bēgšanai. Kad tāds gaidījās, izlīdu no sava sprosta un paslēpos džungļos. Ilgāku laiku turējos gar kādas upes krastu. Protams, pārtikas man nebija nekādas. Lai pilnīgi nesalimtu nespēkā, ēdu dzīvas vardes un ķirzakas.

Astoņpadsmitā dienā pēc izbēgšanas ieraudzīju gaisā divus amerikāņu helikopterus. Steidzīgi novilku kreklu un māju lidotājiem. Viens no lidotājiem mani ieraudzīja un uzņēma. Tā es izkļuvu brīvībā. Veselības pārbaudē izrādījās, ka no sava agrākā 215 mārc. miesas svara biju zaudējis 94 mārciņas un svēru vairs tikai 121 mārciņu.

Es tomēr no jauna pieteicos armijā uz 6 gadiem un tūlīt devos atpakaļ uz Vietnamu, lai palīdzētu vēl gūstā esošiem cīņas biedriem.

Sk.

BBAZĀRS AR PRIEKŠNESUMIEM

DV Klīvlendas apvienības vanadžu kopas rīkoto bazāru ar dziesmām kuplināja E. Vadzemniece un A. Kalnapuķe, E. Kalniņai un E. Gruzei spēlējot klavieŗu un kokļu pavadījumus. Jautrību sagādāja T. Valujevas skečs „Sarunas padomju ārsta uzgaidāmā istabā". Tēlotājos piedalījās: E. Vadzemniece, T. Valujeva, A. Kalnapuķe un K. Ansons. Bazāra atlikumu izlietos vietējai aprūpei.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

LATVIETIS VADA SPIESTUVI GRAND HEVENĀ

Alberts Rieksts kopā ar Džonu Bauriju (Bowry) nodibinājuši Grand Hevenas pilsētā, Mičigenā, iespiedumdarbu uzņēmumu „Raven". Pašreiz spiestuvē tiek pārkārtota jaunās telpās (317 Beech St.). Pastāvīgā darbā tiks nodarbināti 4 speciālisti, bet par izpalīgiem latviešu iespiedumdarbiem pēc vajadzības piesaistīs latviešu personālu. Uzņēmums iegādājies modernas iespiedmašīnas. Pieņems arī grāmatu iesiešanas darbus. Uzņēmumu vada Alberts Rieksts. Viņš rosīgi darbojas latviešu sabiedrībā un ir Grand Hevenas latviešu draudzes priekšnieks, Gaŗezera padomes loceklis, darbojas Vasaras skolu fondā, Grand Rapidu krājaizdevumu sabiedrībā, Skrundas skautu vienībā un citur.

V. Bokis

LATVIEŠU VALODAI VELTĪTAS KULTŪRAS DIENAS

Ņujorkas koncertapvienība aicinājusi Bostonas kori „Līga nākamgada 29. janvāŗa koncertam. Tas šoreiz notiks Kamī zālē, kas ir blakus zālei, kur parasti notiek latviešu koncerti. Apvienības pirmais koncerts būs 24. oktobrī ar jaunās paaudzes mākslinieku uzstāšanos. Piedalīsies pianiste Anda Zirnīte un soprāns Dace Kārkliņa. Nākamā gada Kultūras dienas Ņujorkā būs veltītas latviešu valodai.

LATVIEŠI LAIMĒ LOTERIJĀ

Ņujorkas pavalsts loterijas laimētāju sarakstā, kuŗu iespiež Ņujorkas amerikāņu laikraksti, šā mēneša laimētāju vidū minēts arī Nikolaja Kalniņa vārds no Bronksas. Pirms diviem mēnešiem laimētāju sarakstā bija atrodams Agates Zvirbules vārds no Saginavas, Mičigenā. Loterijā laimestus izlozē katru mēnesi.

ŅUJORKAS LATVIEŠU SKOLAS ATSĀK MĀCĪBAS

Kā pirmā no Ņujorkas latviešu skolām sāka darboties skola Īstoranžā, Ņudžersijā, 11. septembrī. Nedēļu vēlāk, 18. septembrī, mācības atsāka latviešu skolas Jonkeros, Longailendā, Džamaikā un Bruklinā. Skolēnu skaits ir apmēram līdzšinējais. Skolā Jonkeros darbojas jaunā pārzine Milda Pētersone.

300 SUGAS LOPU NO BOSTONAS UZ RĪGU

Ņujorkas laikrakstā „Daily News" bija parādījusies ziņa, ka pazīstamais miljonārs Ītons nodomājis sūtīt 300 sugas lopu uz Pad. savienību. Sūtījums paredzēts no Bostonas uz Rīgu. Pēc miljonāra domām, tas palīdzēšot „nodrošināt mieru."

—be.

VALDIBA NOVĒRTĒ . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

čų, anglosakšu un indiāņu izcelsmes.

Heritage Ontario paredzams būs stimulis mūsu kopībai un sadarbībai, kā arī pavairos izpratni par daudzkultūrālisma būtību un vērtību pašreizējā sabiedrībā, un palīdzēs saprast tā nozīmi Ontario nākotnes veidošanā.

Kongresam būtu jāvar parādīt iedzīvotāju ieceres, kādā sabiedrībā un vidē viņi vēlētos dzīvot šeit, Ontario provincē. Tā-dēļ Heritage Ontario varētu izvērsties par vienu no visnozīmīgākajiem faktoriem Kanadas kultūrālo vērtību izvērtēšanā.

Lai patiešām kongresā piedalītos pārstāvji no visiem iedzīvotāju nogrupējumiem, Ontario valdība jau uzsākusi sanāksmju seriju, cerēdami tajās tuvāk iepazīties ar dažādo etnisko grupu uzskatiem un ierosinājumiem, kā šo kongresu plānot un vadīt, tajā pašā laikā izraugot arī padomdevēju komiteju, kuŗā būs aicinātas līdzdarboties prominentas personas.

Atbildību par kongresa sarīkošanu un vadīšanu uzņēmusies Ontario provinces sekretariāta un pavalstniecības nodaļa.

Oskars Neimanis pēdējā gaitā

Ņubransvikā 13. septembrī 84 gadu vecumā mirušo pulkvežleitnantu Oskaru Neimani, par kuŗa nāvi un dzīves gaitām jau plašāk ziņojām mūsu laikraksta 18. septembŗa numurā, pēdējā gaitā izvadīja 17. septembrī, guldot mūža dusai Ziemeļbransvikas kapsētā. Sēru dievkalpojumā, kuŗu vadīja māc. Ž. Kristbergs, piedalījās ap 200 pavadītāju. Pie aizgājēja šķirsta, kas bija klāts ar Latvijas karogu, stāvēja virsnieku un Daugavas vanagu goda sardze. Organizāciju vārdā atvadījās prof. D. Hazners (Ņubransvikas latviešu draudze), K. Pauļuks (vecie strēlnieki), V. Lucis (Virsnieku apvienība un DV), V. Landsmanis (Ņudžersijas latviešu biedrība), Dz. Kreile (draudzes dāmu komiteja). Rita Dzilna-Zaprauska dziedāja O. Neimaņa Mūsu Tēvs un J. Mediņa Glāsts. Pavadītāju vidū bija LKOK plkv. Zeniņš, maj. Hazners, virsnieki, cīņu biedri, audzēkņi. Starp daudzajiem vainagiem bija arī ziedi, ko pēdējam sveicienam bija sūtījuši pulkveža draugi Zviedrijā (plkv. Lasmanis), Kanadā (rakstniece Biruta Senkēviča), Vašingtonā u.c.

Par aizgājēju sēro dzīvesbiedre Zinaīda, dēli Viktors un Vadims ar ģimenēm ASV, māsa Latvijā un citi radi dzimtenē un brīvajā pasaulē.

Oskars Neimanis
Latvijas armijas pulkvežleitnanta tērpā

Rita Andžāne . . .

(Pārnesums no 4. lpp.)

Sv. Miķeļa slimnīcā, līdz pašas ilgstošā slimība un nāve iemīļoto darbu pārtrauca.

Nelaikē atstāj vīru Aleksandru ar meitu Ilzi Toronto, divus brāļus — ķīmijas inženieri Pauli Osīti Kičenerā un ārstu Dr. Aleksi Osīti Saskačevanas provincē, bet trešo brāli, tautsaimnieku — ASV, vecākiem paliekot Latvijā.

—a.

AUSTRĀLIJĀ MIRIS PROF. LEONĪDS SLAUCĪTĀJS

AIZSAULĒ AIZGĀJIS STARPTAUTISKI PAZISTAMAIS LATVIEŠU ZINĀTNIEKS

Svētdien, 12. septembŗa rītā pā, Ziemeļamerikā, Āzijā un Afrikā. Publicējis daudz zinātnisku darbu dažādās valodās. Bijis Ņujorkas zinātņu akadēmijas locekļlis un Austrālijas un Jaunzēlandes zinātņu asociācijas biedrs.

Pēc aiziešanas pensijā prof. L. Slaucītājs apmetās uz dzīvi Denverā, ASV, joprojām lasot lekcijas par ģeofiziskiem jautājumiem dažādu zemju universitātēs, itsevišķi Austrālijā, kur pirmo reizi ieradās jau 1956. gadā, piestājot Melburnas ostā ar Argentīnas zinātnieku ekspedīcijas kuģi. Sidnejas universitātes aicināts, prof. L. Slaucītājs 1962. gadā saistījās divus gadus pastāvīgam darbam šajā universitātē, attīstot ļoti rosīgu darbību vietējā latviešu dzīvē un runājot latviešiem Sidnejā, Melburnā, Adelaidē, Brisbenā, Pertā un citur.

Nelaikis atstāj dzīvesbiedri ar meitu un ģimeni Sidnejā un dēlu ar ģimeni Kolorado, ASV.

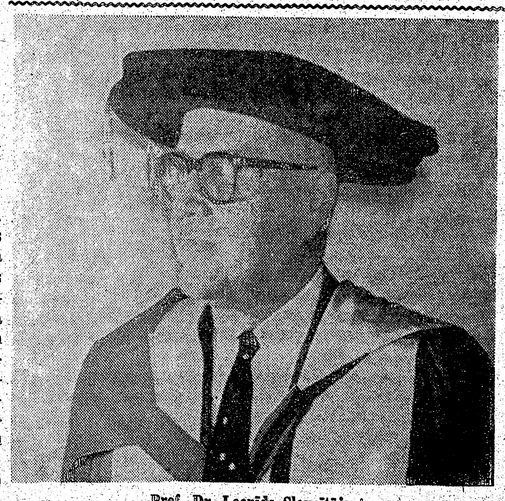

Prof. Dr. Leonīds Slaucītājs †

Prof. Kārlis Dzelzītis

Vai ASV var zaudēt pirmās supervalsts stāvokli

(2. turpinājums)

Neatliekami izdarāmas policijas un tiesu reformas, pacelot policijas un tiesnešu autoritāti, ievedamas ātras, bet taisnīgas tiesas, kādas pastāv citās demokratiskās tiesiskās valstīs (piem. demokratiskās Latvijas laikā) un ievedams viens vispārīgs sodu likumu kodeks ar drastiskiem sodiem par publisku vardarbību, pretošanos poiicijai, dedzināšanām, publisku ēku spridzināšanu un narkotisku vielu izplatīšanu, turēšanu un lietošanu.

Nekas nav tā palīdzējis graut pasaules pirmās lielvalsts prestižu, kā neskaitāmās vardarbīgās demonstrācijas, nereti ar cilvēku upuriem, un ASV nespēja apkarot noziegumus, kas nu vairojas desmitreiz ātrāk kā iedzīvotāju skaits (FBI dati).

Ja ASV grib paturēt savas pirmās lielvalsts stāvokli, nekavējoši jāatjauno bruņošanās sacensība un turpinot to tik ilgi, kamēr ASV militārais potenciāls kā konvencionālo, tā atomieroču laukos vismaz dubulti pārsniegtu Pad. savienības potenciālu. Tas jādara arī, ja pat nāktos ievērojami paaugstināt nodokļus resp. pazemināt amerikāņu dzīves standartu, kas vēl arvien ir visaugstākais visā pasaulē. Labāk drusku pievilkt vēdersiksnu un braukt ar vecāku auto, nekā nonākt verdzībā. ASV ir vēl iespēja apdzīt un pārsniegt Pad. savienību mīnētā sacensībā, jo mūsu lielvalsts industriālais potenciāls vēl pārsniedz krievu industriālo jaudu apm. divas reize. Pēc šo rindiņu rakstītāja pētījumiem, ASV ir vairs tikai apm. pieci gadi laika uzvarēt šajā sacensībā. Ja ASV turpinās nodoties sarunu ilūzijām un ļausies atkal apvesties ap stūri ar kādu „līgumu", ASV kā pirmās lielvalsts stāvoklis būs neglābjami zaudēts un to atjaunot vairs nebūs iespējams..

Eiropas brīvo valstu līdzšinējo aizsardzības pozīciju saglabāšanai ir nepieciešama šo valstu resursu lielāka konsolidācija un apbruņošanās. ASV līdz šim turējusi apm. 300.000 lielu vispusīgi apbruņotu karaspēku Eiropā, kas prasījis no amerikāņu nodokļu maksātājiem apm. 14 — 15 biljonu dolaru ikgadēju piemaksu šī karaspēka uzturēšanai. Ievērojot kara izdevumus Vietnamā, amerikāņu internacionālos pienākumus vēl citās zemēs (Korejā, Laosā u. c.) dolara vājumu un nepieciešamību atjaunot bruņošanās sacensību ar Pad. savienību (arī Eiropas interesēs), ASV vairs šo nastu nespēj turpmāk nest. Ar amerikāņu palīdzību atzēlušām Eiropas valstīm savās un visas brīvās pasaules interesēs būtu a) jāuzņemas lielākā daļa (teiksim divas trešdaļas) amerikāņu Eiropas aizsardzības karaspēka uzturēšanas izdevumiem, b. jāpievelk NATO organizācijā vēl malā palikušās Eiropas valstis, kā Spāniju, Īriju, Zviedriju, Somiju u. c., jāuzņemas propocionāli iedzīvotāju skaitam vienmērīgu bruņotu spēku mobilizāciju (teiksim, 1% no iedzīvotāju skaita; amerikāņi līdz šim mobilizējuši 1,5% un vairāk no iedzīvotāju skaita), kas visi apgādājami ar pilnīgi vienādu NATO tipa apbruņojumu un visi padoti NATO komandai — lai ASV varētu atvilkt no Eeiropas vismaz pusi no saviem bruņotiem spēkiem, c) jāpievelk Eiropas kopīrgum (t. s. EEC) visas bez izņēmumiem brīvās Eiropas valstis (ne tikai Angliju) un d) jāievada noteikti soļi Eiropas federācijas pakāpeniskai īstenošanai. ASV varētu izdarīt visai reālu spiedienu uz Eiropas valstīm minētās programmas īstenošanai — ar konsekvenci pretējā gadījumā atsaukt savus spēkus no Eiropas.

Iepriekš izteiktie priekšlikumi tikai uzlabotu līdzšinējo ASV defensīvo pretkomūnisma politiku. Ievērojot to, ka Maskava ir pratusi kalpināt laiku savā labā, arvien paturēt iniciatīvu savās rokās un nepietiekošā defensīvā politika ir novedusi pasauli un ASV dziļā krizē, ir pienācis laiks lietot arī ofensīvu politiku pret Kremļa ekspansiju un imperiālismu. Tādas politikas ievadīšanai radama droša baze — visu to tautu alianse, kas cietušas no Maskavas imperiālisma cara vai boļeviku laikā, atņemot tām viņu vēsturiskās, lielkrieviem nekad nepiederējušās zemes u. c. Būtu nekavējoties nodibināma ASV, Vācijas, Somijas, Turcijas, Izraēlas, sarkanās Ķīnas un Japānas alianse. Tāda alianse apvienotu 12 milj. dzīvā spēka rezervi (apaļos skaitļos) un tās industriālais potenciāls attiecīgo Pad. savienības jaudu pārsniegtu apm. 4 reizes. Ir pareizi, ka prezidents Niksons vērsis savus skatus uz sarkano Ķīnu. Ar sarkano Ķīnu, ar kuru ASV nav interešu pretestību, jānodibina sadarbība un draudzība, neiemaisoties viņas iekšējās lietās. Tai sniedzama techniska, medicīniska, zinātniska, financiāla un militāra palīdzība, veicinot tai pašā laikā saimnieciskus sakarus, Ķīnas iepirkšanos ASV. Alianses pirmās prasības varētu būt: visu Maskavas nolaupīto zemju atdošana un citu tautu krievu okupācijas izbeigšana, kas attiektos, protams, arī uz Baltijas tautām. Šādas prasības varētu atbalstīt 12 miljonu lieli bruņoti spēki, kas prasītu tikai 1% iedzīvotāju mobilizēšanu. Eventuālā programma varētu paredzēt nepieciešamās dzīves telpas (Lebensraum) paplašināšanu vāciešiem (tagad apmēram 650 iedzīvotāju uz vienas kvadrātjūdzes), jāpāniem (apm. 710 uz t. p. platības) un ķīniešiem (apm. 500 — 1200 — uz t. p. platības. Izraēlas interese piedalīties šādā aliansē būtu — 3 miljonu Pad. savienības žīdu brīvība izceļot uz Izraēlu. ASV intereses nodibināt šādu aliansi ir neizmērojamas: a) Vietnamas karu, varbūt, izdotos uzveikt, ja pret lielākām koncesijām varētu panākt Ķīnas pieturēšanu vairs nelaist cauri uz Vietnamu krievu ieročus; b) pēc alianses apbruņošanās amerikāņi varētu saukt mājās visus savus dēlus gan no Eiropas, gan citām pasaules malām; c) pavisam viegli varētu piespiest krievus uz atomieroču ierobežošanu, kontroli vai pat pilnīgu iznīcināšanu, jo karā ar aliansi milzīgo pārspēku nozīmētu Sibirijas zaudēšanu, Krievijas sadalīšanu un droši vien iekšēju revolūciju, ja ņemam vērā, ka apm. puse no tagadējās Pad. savienības iedzīvotājiem sastāv no lielkrievu leinaidniekiem. Atcerēsimies, ka ķīnieši savas apm. 4000 gadu ilgās vēstures laikā ir parādījuši sevi kā miermīlīgu tautu un ir uzcēluši cilvēces lielāko miera pieminekli — lielo Ķīnas aizsardzības sienu, bet lielkrievi savu Maskavas knazisti ar pastāvīgiem karjem apm. 300 gadu laikā palielinājuši ar citām tautām atņemtām zemēm par imperiju, kas aptver apm. vienu sesto daļu no mūsu globusa sauszemes. Atcerēsimies, ka no visām lielvalstīm vienīgi sarkanā Ķīna ir uzstādījusi prasību par Baltijas valstu okupācijas izbeigšanu.

Konfrontējot un izjaucot Pad. savienības organizēto Eiropas drošības konferenci, kuras viltīgais nolūks ir izolēt brīvās Eiropas valstis no ASV, pēdējai būtu jāsasauc Pasaules drošības konference, aicinot uz to visas pasaules valstis, arī Vāciju un sarkano Ķīnu, resp. arī tās, kas nav uzņemtas AN. Ja atpalikusē cara krievija varēja sasaukt Hagas 1899. g. un 1907. g. pasaules miera konferences, ievērojot toreizējo Vācijas straujo bruņošanos, kas apdraudēja pasaules mieru, tad ASV kā pirmā lielvalsts būs daudz sekmīgāka pasaules drošības (miera) konferences sasaukšanā, norādot uz Pad. savienības pārmērīgo bruņošanos, it sevišķi atomieroču laukā. Tāda apdraud arī visas citas valstis, visu cilvēci ar iznīcināšanu atomkarā.

Sasaucamās konferences dienas kārtībā liekami šādi jautājumi: a) otrā pasaules kara seku likvidēšana, visu okupāciju izbeigšana, dodot tautām, protams, arī trīs Baltijas tautām, iespēju pašām izvēlēties savas valdības, kā tas solīts Atlantijas chartā: divu Vāciju apvienošana, vācu tautai tāpat izvēloties savu valdību brīvās vēlēšanās; b) nevarīgo Apvienoto Nāciju (AN) organizācijas radikāla reforma; c) atomieroču pilnīga noliegšana un vispārīga atbruņošanās.

Nevar būt šaubu, ka šāda konference lielā mērā celtu ASV prestižu, it sevišķi neitrālo un brīvo jauno valstu acīs, organizētu un stiprinātu pasaules miera ideju un izolētu agresīvo un ekspansīvo Pad. savienību, kas viss ievērojami varētu bremzēt vai pat nojaukt tās lielos plānus par vēl tālāku apbruņošanos pasaules dominācijas īstenošanai. Konferencei būtu neapšaubāmi praktiski panākumi, ja noorganizētos iepriekšējā punktā apskatītā alianse un uzstātos konferencē jau kā vienprātīgs bloks.

(Nobeigums sekos)

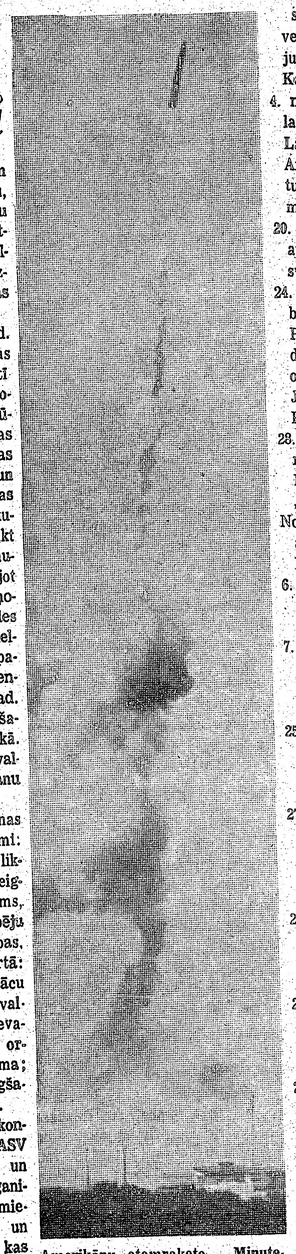

Amerikāņu atomraķete „Minuteman" pēc izšaušanas lidojumā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

2. oktobrī — Latviešu nama 7 gadu atceres sarīkojums ar DV teātŗa priekšnesumiem un deju.

17. oktobrī — pl. 12 dienā Bērzaunē LMM kluba tradicionālās tītaru šaušanas sacīkstes.

23. oktobrī — pl. 7 vak. Latviešu namā LMM kluba sezonas atklāšanas balle.

23. oktobrī — Kanadas vanadžu sarīkojums „Romas pagrabiņā". Jautri priekšnesumi un deja. Spēlēs Runči trimdā.

23. oktobrī — plkst. 7.30 vakarā raibs vakars Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās „Kad mūsu vecie tēvi jauni bija" (atkārtojums ar papildinājumiem) ar Kalvja piedalīšanos.

4. nov. plkst. 8.30 vak. Toronto latviešu koncertapvienība rīko Lawrence Center, Town Hall, Artura Ozoliņa klavieru koncertu. — Koncertapvienības pirmais koncerts.

20. novembrī — pl. 7 vak. Eaton auditorijā — Latvijas valstssvētku 53 gadu atcere.

24. oktobrī — pl. 3 p.p. Toronto baptistu draudzes 20. gadasvētki. Piedalīsies. Sv. Andreja ev. lut. dr. koris, bapt. dr. koris, stīgu orķestris, dir. A. Purvs; māc. Jr. Čukurs no Bukskauntijas, Pa., ASV.

28. oktobrī — pl. 8 vak. Latviešu namā Pārdomu vakars. Māc. R. Ekšteina temats: „Dieva ,autobiografija".

No 29. oktobŗa — 7. nov. — Eduarda Vingra gleznu izstāde 200 Balmoral Ave.

6. novembrī — plkst. 8.00 vakarā Casa Loma — L.P.B. Kanadas kopas gadskārtējā Preses balle.

7. novembrī — plkst. 11.30 rītā Latviešu namā — L.P.B. Kanadas kopas gadskārtējais Rakstnieku cēliens.

25. novembrī — pl. 8 vak. Latviešu namā Pārdomu vakars. Māc. R. Ekšteina temats: „Jēzus Kristus biografija".

27. novembrī — pl. 8 vak. Central Technikuma auditorijā A.L.T. Bostonas ansambļa viesizrāde J. Lejiņa komēdija ar dziesmām „Nebrauc tik dikti".

27. novembrī — Ziemsvētku tirdziņš Sv. Jāņa baznīcas zālē. Atvērts no plkst. 10 rītā līdz 5 pēcpusd.

24. februārī — pl. 8.30 vak. Toronto latviešu koncertapvienība rīko, Sv. Andreja baznīcā komp. Jāņa Kalniņa ērģeļu koncertu.

23. martā — pl. 8.30, Toronto latviešu koncertapvienība rīko Lawrence Center Town Hall — Mildas Grimmas-Štrauss (soprāns) koncertu. Pie klavierēm Hugo Štrauss.

6. maijā — pl. 7.30 — Toronto latviešu koncertapvienība rīko — Jauktā kora „Dziesmu Vairogs" koncertu.

1972. g. 6. un 7. maijā — Sidnejas latviešu teātŗa no Austrālijas viesizrāde Bickford Park High-School telpās.

HAMILTONĀ

2. oktobrī — pl. 7 vakarā HLB namā, 16 Queen St. N., HLB dāmu komiteja rīko gadskārtējo Miķeļa tirgu.

LŪDZU, KLAUSIETIES
raidījumu 15. GADA GĀJUMĀ
Toronto Latviešu misijas radio
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl.
9 — 930
Niagaras WHLD raidītājs
(viļņis 1270)
Informācija: tālr. Toronto
261-4218.

KANADAS BAZNĪCAS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, telefons 921-3327, 200 Balmoral Avenue.

3. oktobrī plkst. 11 rītā — Pļaujas svētku dievkalpojums. Archibīskaps. Pēc dievkalpojuma draudzes pēcpusdiena.

Jauniešiem, kas vēlas iesvētīties 1972. gada maijā, jāpiesakās līdz oktobŗa sākumam. Draudzes svētdienas skola atsāks mācības svētdien, 17. oktobrī.

Mācītājs A. Cops, 38 Balaby Cr., Don Mills. Tālrunis 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

3. oktobrī Pļaujas svētku dievkalpojums ar sekojošu draudzes vakaru.

Svētdien, 10. okt. dievkalpojuma nebūs, jo Montrealā notiks latviešu mācītāju un draudžu delegātu konference.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

3. oktobrī plkst. 2 pēcp. Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu un svētdienas skola. Pēc dievkalpojuma plkst. 3 pēcp. draudzes vakars baznīcas zālē.

17. oktobrī plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola. Pēc dievkalpojuma mācību stunda pirmsiesvētes jauniešu grupai.

31. oktobrī plkst. 2 pēcp. Reformācijas svētku dievkalpojums un svētdienas skola. Pēc dievkalpojuma plkst. 3 pēcp. draudzes bazārs baznīcas apakšējā zālē.

BRAMPTONĀ

24. oktobrī plkst. 1.30 pēcp. dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

3. oktobrī, plkst. 4 p.p. Pļaujas svētku dievkalpojums, piedalās draudzes koris diriģ. A. Kārkliņas vadībā; pēc dievkalpojuma baznīcas telpās draudzes vakars, kurā piedalās LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs ar referātu „Mūsu tautas nākotnes izredzes". Būs arī mūzikāli priekšnesumi. „Groziņi" ņemami līdz.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Telefons HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 1345 Marcil Avenue.

3. oktobrī Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

10. oktobrī konferences dievkalpojums. Spredikos archibīskaps Arnolds Lūsis: pied. Kanadas apgabala mācītāji. Dziesmu lapiņas.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

Ed. Šmugajs

Pa svētceļnieku pēdām

Ja piemin svētceļniekus un svētceļojumus, tad parasti šie jēdzieni saistās ar Romu. Soreiz tomēr pievērsīsimies citām vietām, jo par Romu jau rakstīts vairākas reizes. Pie tam Eiropā, bez Romas, ir vēl vairākas vietas, uz kurām dodas ticīgie meklēt dziedinājumu dvēselei vai miesai, vai arī abām kopā. Šīs vietas izvērtušās par svētceļojumu vietām tādēļ, ka tur noticis kāds brīnums vai kaut kas neparasts, pārdabīgs, kas vēl nav noskaidrots un no baznīcas viedokļa par brīnumu nav atzīts. Svarīgākās no tām, ko arī savā ceļojumā apmeklējām, ir Lurda Francijā, Fatima Portugalē un Sirakūzas Sicīlijas salā, Italijā.

LURDA

Šī vieta atrodas Dienvidfrancijā, netālu no Spānijas robežas, Pireneju kalnu piekājē. Agrāk tur ir bijis tikai neliels ciems, bet tagad tā ir prāva pilsēta, kas sastāv galvenā kārtā no viesnīcām, dažādiem pansionātiem un suvenīru veikaliem. Protams, ir arī dažas dzīvojamās mājas un veikali, kuŗos var dabūt dienišķām vajadzībām nepieciešamās preces. Bet tie nav dominējošie un tani ziņā Lurda atšķiras no visām citām ne tikai Francijas, bet pat visas Eiropas pilsētām.

Atstājot Šveici ar Ženēvas-Barselonas ātrvilcienu, braucām gar Ronas krastiem cauri tik daudz dzirdētām un apjūsmotām vietām, kā Grenoble, Avinjona un c., līdz sasniedzām Norboni, kur mums jāpārsēžas un jāpaliek pa nakti, jo vilciens uz Lurdu aiziet tikai otrā rītā. Lurdā apmešanos viesnīcā dabūjām bez grūtībām, jo nebija sezonas laiks. Rudenī tūristu ļoti maz. Sezonas laikā, bez iepriekšējas rezervēšanas vismaz gadu iepriekš, apmešanos Lurdā dabūt nav iespējams, jo tad katru dienu Lurdu apmeklē vairāki tūkstoši svētceļnieku un citu tūristu.

Lurdas notikumi, kas risinājās 1858. gadā, daudziem ir zināmi, tādēļ šeit tikai pieminēšu to, ka Bernadete Subirū, kuŗa tajā gadā vairākas reizes Masabilles grotā redzēja Dievmāti un ar to sarunājās, tagad ir izsludināta par svēto. Torelz viņa bija vienkārša, neizglītota zemnieku meitene un viņas vīzijas apšaubīja gandrīz visi, sākot ar viņas vecākiem un beidzot ar policijas priekšnieku un augstāko garidzniecību. Tomēr, neskatoties uz visu loģiski domājošo cilvēku noradošo izturēšanos, cilvēku masas sekoja Bernadetei, jo Lurdas notikumi ir saistīti ar brīnumu. Kādā no Dievmātes parādīšanās gadījumiem pie grotas radās avots, kuŗa ūdens, pēc ķīmiskās analizes un speciālistu atzinumiem, ir visparastākais, bet dara brīnumus, izdziedina nedziedināmos.

Ko tagad Lurdā redz parastais tūrists? No stacijas ir jāiziet gandrīz visai pilsētai cauri, kad nonākam pie laukuma ar lielu krucifiksu kā dominējošo, kuŗa otrā galā paceļas stalts trīsstāvu dievnams — tā ir Dievmātes bazilika, kas uz Dievmātes vēlēšanos (to viņa pateikusi Bernadetei) uzbūvēta uz Masabilles klints, pie kuŗas notikusi parādīšanās. Baznīcas apakšstāvs ir Rožukroņa bazilika, otrais stāvs — kripta un trešais stāvs — Bezvainīgās bazilika. Mūsu apmeklējuma laikā apakšstāvu remontēja, tādēļ mēs varējām apmeklēt tikai divus augšējos, kas arī atstāja neizdzēšamu iespaidu. Tas nav vārdos izsakāms, tas jāpārdzīvo.

Paejot bazilikai garām pa labi, nonākam pie pašas grotas, kur Dievmātes tēla priekšā pastāvīgi lūdzās svētceļnieki Arī mūsu apmeklējuma laikā vienmēr tur bija ap pussimt lūdzošos dažāda vecuma un kārtas cilvēku, no tiem viena daļa arī gaŗmataino jauniešu. Skaties un brīnies!? Vasarā tur nepārtraukti esot ap tūkstoš cilvēku procesiju laikā — vairāki tūkstoši. Dievmātes tēls grotā, balti zils, izceļas pret tumšo klinti un ir ļoti iespaidīgs. Tā priekšā dienu un nakti deg tūkstošiem sveču, dažāda gaŗuma un resnuma, kuŗas ticīgie vai nu noliek paši, vai arī, šim gadījumam speciāli pagatavotas, atsūta ar vilcienu vai kādu citu satiksmes līdzekli. Dievmātes tēls pagatavots gandrīz tāds, kādu to Bernadete redzējusi un novietots gandrīz tanī pašā vietā (mazliet augstāk), kuŗā Dievmāte parādījusies Bernadetei.

Pret sveču gaismu drūmi izceļās vesela kollekcija, kreisajā grotes malā no skatītāju puses, „griestos" sakārto visāda lieluma un kalibra kruķu, kuŗus šeit atstājuši tie, kas bez kruķiem nav varējuši pakustēties, bet aizgājuši pilnīgi izdziedināti. No sveču dūmiem tie apkvēpuši mēlni un, salīdzinājumā ar gaišo Dievmātes tēlu, kas liekas kā vsa tumšā un nelabā iemiesojums, kas tur karājas kā dzīvs piemērs tam, ka ticīgam pat laicīgā atpestīšana no sāpēm un kroplības ir iespējama.

Brīnumavota ūdens tagad ievadīts veselā cauruļu sistēmā un lietojams tikai pagriežot kādu no daudzajiem krāniem. Ir arī dažī krāni, no kuŗiem ūdens strūkliņa tek pastāvīgi, lai to varētu dabūt arī tie, kuŗu rokas nav spējīgas krānu pagriezt. Ir daudzi gadījumi, zinātniski pārbaudīti, kad pilnīgi izārstēti tādi slimnieki, kuŗi medicīniski atzīti par neārstējamiem. Par šiem gadījumiem ir sarakstītas veselas grāmatas, tādēļ šeit nav ne iespējams, nedz arī vajadzīgs tos uzskaitīt.

Sevišķi neaizmirstams skats ir vakarā, kad iestājusies tumsa. Jau no tālienes redz kalna galā apgaismotu krustu. Tad, tuvojoties bazilikai, pa kreisi no tās, kāda cita kalna sānos, atspīd balsts krusts, kas apzīmē Krustaceļa staciju vietu, kur tās ierīkotas no misiņa figūrām, dabīgā cilvēka lielumā un ir tiešām iespaidīgas. Ceļš visu laiku ved pret kalnu, simbolizējot Kalvārijas kalnu, un tas ir grumbuļains un akmeņains. Tas pārvarāms tikai veselam cilvēkam. Tādēļ slimiem ir ierīkotas citas Krustaceļa stacijas — līdzenā un ēnainā alejā, tālāk aiz grotas, kuŗas izstaigāt var pat tādi, kas pārvietojas ar kruķiem vai braucamo krēslu.

Vēl ir jāpiemin Lurdas pilsētas centrā līdz mūsu dienām palikusē draudzes baznīca, kuŗas priekšā uzcelta Bernadetes laiku mācītāja, vēlākā bīskapa statuja, māja, kuŗā dzimusi un augusi Bernadete, Lurdas mūzejs, kuŗā savāktas dažādas relikvijas pat no pirmās Dievmātes parādīšanās dienām un Bernadetes dzīves. Pie bazilikas ir grēksūdžu kapella ar vairākiem desmitiem grēksūdžu krēsliem. Parādīšanās 100 gadu jubilejas gadījumā, Dievmātes bazilikas laukuma vienā malā uzcelta un 1958. gada 25. martā konsekrēta sv. Pija X bazilika, kuŗa var uzņemt 20.000 dievlūdzēju. Tā paredzēta lielām ceremonijām lietainā laikā un apgādāta ar moderniem skaŗuniem un citām ierīcēm. Sausā un saulainā laikā visas milzu procesijas notiek Dievmātes bazilikas laukumā, piedaloties līdz 20.000 dalībniekiem katru dienu.

Pēc Lurdas atstāšanas vēl ilgi ir jādomā par tur redzēto bez visa krāšņuma un procesijām, un ir tāda sajūta, ka esi bijis kaut kādā citā, neparastā pasaulē un viss redzētais un pārdzīvotais tur tevi savā varā. Jāpaiet zināmam laikam, līdz iespaidi sāk izblāēt, bet ne izzust — tie paliks līdz mūža beigām.

Angļu un citās valodās sarakstītās grāmatas par Lurdu nemaz nepieminēšu, bet varu gan ieteikt vienu latviešu valodā. Tā ir: „Dr. Andrejs Brumanis, Lurda. Dzimtenes Balss apgāds, 1958". Cenu nezinu Dr. A. Brumaņa adrese: Casa Loreto, Via Cassia 1415, ROMA 00123. ITALY.

(Beigas 7. lpp.)

ontario place

Rudens festivāls

Lūk,ko redzēsit Ontario Place:

TREŠDIEN, 29. septembrī
Forumā: 6 līdz 6.40 vak.:
Sv. Annas ukraiņu festivāls. Dejotāji no Thunder Bay, vad. Nikolajs Balina.
No 9.30 — 10.15 vak.:
Nacionālās konservātorijas akordeonu ansamblis, vad. Glen Sawich, 22 mūziķu grupa ar klasisku un populāru mūziku.

CETURTDIEN,30. septembrī
Forumā. no 7—7.45 vak.
Hamiltonas vīru skolotāju koris, vad. Desmond Tyrrell.

PIEKTDIEN, 1. oktobrī
Forumā
Indiāņu diena Ontario Place — Trīs dienu festivāla sākums Ontario Place ar tradicionālām indiāņu dejām, mūziku, bungām, daiļamatniecību, ceremonijām. Aicināti piedalīties Ontario un Rietumkrasta cilšu virsaiši un piederīgie. Uzvedumi risināsies Forumā un tā apkaimē dienā un vakarā.

SESTDIEN, 2. oktobrī
Indiāņu diena — festivāla otrā diena Forumā un apkaimē ar indiāņu ceremonijām, dejām, bungām, māksla, ražojumu izstādēm un uzvedumiem dienā un varakā.

Peldošā barka,
3 pēcp. — 6 vak.:
Dick Smith Steel kapella.
Ontario Place ūdenscejos
12 dienā, 2 pēcp. un 4 pēcp.
Ūdens slēpēšana, „pūķu laišana", lēkšana u.c. priekšnesumi.

SVETDIEN, 3. oktobrī
Forumā
Pēdējā indiāņu festivāla diena, indiāņu māksla, amatniecība, dejas, mūzika, bungas u.c. Forumā un apkaimē dienā un vakarā.

Peldošā barka —
3 pēcp. līdz 6 vak.
Dick Smith Steel kapella, ūdensslēpēšana — „pūķu laišana", lēkšana u.c. uzvedumi.

Ontario Place rudens festivāls: līdz 11. oktobrim

ontario place Ontario valdības projekts

William Davis, ministru prezidents
Allan Grossman, tirdzniecības un attīstības ministrs

Daugav
Latviešu namā
Darbdienās

ESTD 1874
Turner & Porter
APBEDIŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājā

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pienem klientus katrā la
iepriekš pieteicoties pa tā
LE 5-5555, Toronto

apdrošināšana pl
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SC
TEL. 759-0206

IGAUŅU OPTIKIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-625

ACU PĀRBAUDE ACENU P
GATAVOŠANA PĒC ARSTU
RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem
uz dzimteni.

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2919 Yonge St., Toronto 7
(Starp Eglinton un Davisville
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un
eiropiešu mets

Lielākais un labākais ve
EIROPIEŠU
vislabākā kvalitāte, pl
tip-top
1727 BLO
(pretim Keele
YORKDALE S
FAIRV
Do

KAK
Veicam visādus transpor
(mēbeļu, būvmateriālu u.
LE 5-6619.

Piedāvā dāvanām un pašu vajadzībām:

Daugavas Vanagu Grāmatnica

Latviešu namā 491 College St., Toronto 174, tālrunis 921-7121
Darbdienās no plkst. 12—8 vak., sestdienās NO 9.00 — 1.00

- GRĀMATAS, visjaunākos izdevumus ieskaitot
- KERAMIKU
- KOKA IZSTRĀDĀJUMUS — pūra lādes, šķīvjus, svečturus, standartiņus
- AUDUMUS — sedziņas, spilvenus, grāmatu zīmes
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMUS — atslēgu maciņus, naudas makus, albumus, vīzīšu grāmatas, adrešu grāmatas, grāmatu zīmes
- LATVIEŠU SKAŅU PLATES
- APSVEIKUMU KARTĪTES

Apskatiet — varbūt kas noderi

Pa svētceļnieku pēdām

(Pārnesums no 6. lpp.)

FATIMA

No Lurdas vilciens mūs pārved pāri Francijas - Spānijas robežai un mēs nonākam vienā no Spānijas lepnākajām kūrvietām, Sansebastianā, Biskajas līča malā. No mūsu viesnīcas balkona paveras brīnišķīgs skats uz līci, plūdmali un tiem piegulošo krāšņo apkārtni. Viesnīcā istaba tik grezna, ka tādu nebiju redzējis visā ceļojumā kopš Japānas, bet gan uz pusi lētāka nekā Tokio. Vispār, te viss ļoti lēts — laikam vislētākie dzērieni pasaulē, tāpat uzturs un citas dzīvei nepieciešamās preces. Tālāk mūsu ceļš ved pāri visai Spānijai (šoreiz neskarot Madridi), kur Sansebastianas krāšņumu nomaina pelēkas mālu būdas un tikpat pelēki lauki (ir rudens), kuŗus apstrādā gan ar traktoriem, gan zirgiem, mūļiem, ēzeļiem vai vēršiem. Visur spīd cauri nabadzība.

Spānijas - Portugales robežu pārbraucam vakarā un Fatimā nokļūstam pl. 19.30, kad ir jau tumsa. Izkāpjam nelielā Portugales lauku stacijā, kuŗas priekšā daži veikaliņi, bet aiz dzelzceļa sliedēm kaut kas līdzīgs mežam, jo naktī nevar labi saredzēt. Pie stacijas gaida trīs taksiši, no kuŗiem viena šoferis runā mazliet angliski. Prasa — vai uz Fatimu? Pabrīnījies saku: „Jā — uz viesnīcu". Šoferis sāk braukt un momentā mēs nepārprotami esam uz lauku ceļa, kuŗš gan asfaltēts, bet stipri likumains. Nenociešos un prasu šoferim, uz kurieni viņš brauc? Tas atbild, ka, protams, uz Fatimu, kā kungs pavēlējis. Nekā nevaru saprast ne no šofeŗa „angļu" valodas, nedz arī no tā, ka braucam no Fatimas uz Fatimu. Beigās noskaidroju,, ka patiesībā tā arī ir, jo nevajaga sajaukt divas lietas un vietas — Fatimas dzelzceļa staciju, kas agrāk saukusies „Chao de Macas", un svētceļnieku gala mērķi Cova de Iria", kas tagad nes slaveno Fatimas nosaukumu. Starp vienu un otru Fatimu ir 25 km gaŗš ceļš. Kad visu to „izlobu" no šofeŗa diezgan gaŗā stāstījuma, domīgi klusēju un sāku aprēķināt, cik šis nakts brauciens man varētu izmaksāt. Beidzot esam tanī Fatimā, uz kuŗu gribējām braukt un šoferis mašīnu pietur pie lepnas viesnīcas durvīm. Kad nokārtotas formālitātes un samaksāts šoferim, varu atvieglot pasmaidīt, jo gaŗais brauciens mūsu naudā maksā tikai mazliet vairāk kā 3 dol. Arī viesnīca samērā lēta, ēdiens labs un vins garšīgs.

Otrā rītā ejam uz visu svētceļnieku ilgu vietu, svēto vietu — vietu, kur parādījusies Dievmāte. Fatimas stāsts, visā īsumā, ir sekojošs: 1917. gada 13. maijā 3 ganiņiem, Lūcijai, Francēskam un Jacintai parādījās Dievmāte un teica, lai viņi apsola, ka nākošos 6 mēnešos katra mēneša 13. datumā, noteiktā stundā viņi ieradīsies tajā pašā vietā. Viņa lika lūgties, galvenā kārtā par to, lai izbeigtos pasaules kaŗš un solījās nākošās reizēs pateikt vēl ko vairāk.

Bērni gan sākumā viens otram solījuši, ka par šo gadījumu nevienam nestāstīs, bet tomēr nav varējuši noslēpumu paturēt pie sevis un drīz par to jau zināja viss ciems. Sākusies pratināšana, draudi un pat represijas par melošanu, bet bērni pastāvējuši pie sava. Nākošā mēnesī Dievmāte atkal parādījusies un tā katru mēnesi līdz 13. oktobrim, kad tur jau bijis ap 50.000 liels ļaužu pūlis. Bērni redzējuši Dievmāti, t. s. Saules brīnumu, bet viss lielais ļaužu pūlis — tikai brīnumu. Starp mākoņiem (ir lijis) parādījusies sarkana saule, kas rotējusi ap savu asi un bijis tāds iespaids, ka tā tuvojas zemei. Šī parādība turpinājusies kādas 10 minūtes un visi to redzējuši. Tā kā neviena observātorija neko neparastu nav konstatējusi, to uzskata par pārdabīgu parādību, resp. brīnumu.

Galvenais, ko Dievmāte lūgusi, ir, lai bērni paši lūdzās, cieš un lai aicina citus lūgties par to, lai kaŗš izbeigtos, lai Krieviju nepārņemtu savās rokās komūnisms. Ja cilvēki nelabosies un nelūgsies, tad vispirms Krievija nonāks komūnisma varā un pēc tam arī citas tautas. Pāvests daudz cietis un Dievs sodīs cilvēci. Vienīgais glābiņš— lūgšana, ļauna atmešana un Dieva atziņšana.

1967. gadā, t. i. Fatimas notikumu 50 gadu jubilejā,. archibīskaps Fernando Guedes, grāmatā „Fatima pasaules cerība" raksturo: „50 gadi ir pagājuši no tā laika, kad Dievmāte pasludināja, ka labos mocīs, ka svētais tēvs daudz cietīs un ka vairākas nācijas iznīcinās, ja cilvēki nemainīs savu nostāju un idejas. Šajos 50 gados esam piedzīvojuši Spānijas pilsoņu kaŗu, Otro pasaules kaŗu, pirmo atombumbu, Korejas kaŗu, Berlīnes valni, chaosu Afrikā un Vietnamas kaŗu. Esam redzējuši asiņainas revolūcijas, streikus, masu slepkavības, asiņainus rasu konfliktus un kalkulētus uzbrukumus jaunajiem cilvēkiem, izmantojot viņus jaunuma kultivēšanai. Šīnī izziņājumā Fatimas priekšlikums šīsdienas cilvēcei ir pavisam vienkāršs — lūgšanas un nožēlošana un caur to pasaules cerība."

No trīs bērniem, kas redzēja Dievmāti, šodien dzīva ir tikai vecākā, Lūcija, dzimusi 1907. gada 22. martā, pārējie divi nomira jau agrā bērnībā, kā Dievmāte bija pareģojusi. Lūcija tagad ir karmelītu mūķene. No šiem trim vizionāriem bērniem vienīgi Jacintai ir bijušas pravietiskas spējas (viņa nomira 1920. g. 20. februārī, 9 gadu vecumā) un, saskaņā ar viņas pravietojumiem, ap 1972. gadu „Dieva sodība nenovēršami nāks pār pasauli", bet tā varētu būt novērsta,, ja „pasaule tomēr atgriežtos un gandarītu".

Tik tālu Fatimas stāsts un tam sekojošie notikumi. Šodien Fatima ir viens no lielākajiem svētceļnieku, lūdzēju un gandarītāju pievilkšanas centriem, jo to katru gadu, galvenā kārtā, sākot no 13. maija līdz 13. oktobrim, apmeklē turpat pie miljona cilvēku. Jubilejas gadā ir bijis pāri par miljonu. Ja sākuma gados cilvēki gulēja zem klajas debess, bieži pat lietū un dubļos, tad tagad tur ir saceltas lepnas un mazāk lepnas viesnīcas, pansionāti un privātās mājas svētceļnieku un tūristu uzņemšanai. Dievlūdzēju vajadzībām uzcelta neliela kapliča tiešī tajā vietā, kur Dievmāte parādījusies, tad tālāk liela Dievmātes Rožukroņa katedrāle, klosteris un citas ēkas, kā arī uzbūvēts milzīgs laukums (lielāks kā Lurdā) lielo cilvēku masu uzņemšanai procesiju gadījumos. Viss ir ļoti iespaidīgs, pat varens, bet kaut kā uz mani personīgi neatstāja tādu emocionālu iespaidu, kādu atstāja Lurda. Varbūt arī ka tas tādēļ,ka Lurdu skatīju pirms Fatimas. Protams, portugaļiem vēl daudz jādara mākslas, saimnieciskā un komerciālē laukā Fatimā, lai tiktu frančiem un viņu Lurdai līdz.

Mums nebija lemts piedzīvot kādu procesiju vai lielāku svētceļnieku saplūdumu, jo tur bijām rudenī, kad redz tikai nedaudzus dievlūdzējus un dažus desmitus ziņkārīgo tūristu. Tomēr, ja visu vēlās labi un mierīgā garā apskatīt, tad, varbūt, tas ir labākais laiks. Lai nu kā, katram, kam izdevība nokļūt Portugalē, Fatimu katrā ziņā vajadzētu ieslēgt sava ceļojuma maršrutā.

Latviešu valodā par Fatimu tūlīt iznāks, vai arī ir jau iznākusi, Janīnas Babres grāmata „Gaisma no austrumiem". Grāmatas cena 3 dol.. Pasūtināma pie autores: Mrs Janina Babris, 108 South Patton Ave, Arlington Heights, ILL. 60005, U. S. A.

SIRAKUZAS

Ja frančiem ir Lurda un portugaļiem Fatima, tad tomēr itaļi visu laiku ir bijuši nepārspēti ar savu Romu. Bet, laika tecējumā, un sevišķi mūsdienās, Romu vairs kaut kā tik cieši nesaista ar itaļiem un Itāliju. Roma paliek Roma. Lai tomēr itaļi nepaliktu bez savas īpatnēji itaļu kās svētceļojumu vietas, bija atkal jānotiek kaut kam neparastam, kādam brīnumam vai „brīnumam". Un tāds arī notika Sicilijas salā, Sirakuzu pilsētā.

Kādā samērā nabadzīgā ģimenē ģimenes galva bija palaidies dzeršanā, kuŗai līdzi nāca vīra arī citas, sievai un ģimenei nepieņemamas izdarības.. Sieva, cita padoma nezinādama, kad vīrs nebija mājās, lūdza pret sienas nišē novietoto, labas lelles lieluma, Dievmātes marmora tēlu. Lūgšanas vienmēr pavadīja asaras. Vārdu sakot, sieva raudāja Dievmātes tēla priekšā. Kādu vakaru bērni ievēroja, ka arī Dievmāte raud. Tas tā atkārtojās vairākas reizes. Vēsts par to drīzumā izplatījās pa visu pilsētu un pat ārpus tās. Nu nāca visādi ļaudis: policisti, garīdznieki, zinātnieki un parastie ziņkārīgie. Visi redzēja, ka Dievmātes tēls raud. Ķīmiskā analizē pārbaudot šķidrumu, kas tecēja no tēla acīm, atrada, ka tam ir īstu asaru sastāvs. Kad neuzticīgais vīrs to dabūja zināt, tas atmeta dzeršanu un pārējos nedarbus un atgriezās pie ģimenes. Nu atkal viss bija kārtībā un Dievmātes tēls izbeidza raudāt.

Garīdznieki pievāca statuju un novietoja to baznīcā, lai viņas priekšā arī citas nelaimīgās dvēseles varētu izraudāt savas bēdas. Raudāja arī, bet Dievmāte vairs nav raudājusi. So statuju tomēr nosauca par Raudošo Dievmāti un tagad viņai par godu ceļ milzīgu katedrāli. Pagaidām uzcelts tikai viens stāvs, kas atrodas pazemē,, un jau tas vien ir pietiekami iespaidīgs. Virs altāŗa Raudošās Dievmātes tēls, kuŗa priekšā vienmēr deg simtiem sveču, gandrīz tāpat kā Lurdā.

Ja šodien vēl Sirakuzas nav izveidojušās par tādu svētceļnieku un tūristu pievilkšanas spēku, kādas ir Lurda un Fatima, tad nākotnē tas tā noteikti var notikt, jo Sirakuzas ir samērā lielā un samērā skaista pilsēta, kuŗas tuvumā ir dažas ļoti labas kūrvietas un peldēšanās vietas, kas Vidusjūras maigajā klimatā baznīca un c.

kā raditas tūristu vajadzībām. Ir arī vēl citas, pavisam dabīgas atrakcijas, kā piem., Etnas vulkāns, kas pastāvīgi kūp un, kā zināms, vēl pavisam nesen palika bīstams tā tuvākās apkārtnes iedzīvotājiem, bet pievilka tūkstošiem tūristu. Tāpat Sirakūzu vārds cieši saistīts ar Otro pasaules kaŗu, jo sabiedrotie Sirakūzu ostā izcēla savu desantu. Ir arī daži vēsturiski un vēsturiski - reliģiski pieminekļi, kā Sv. Lūcijas

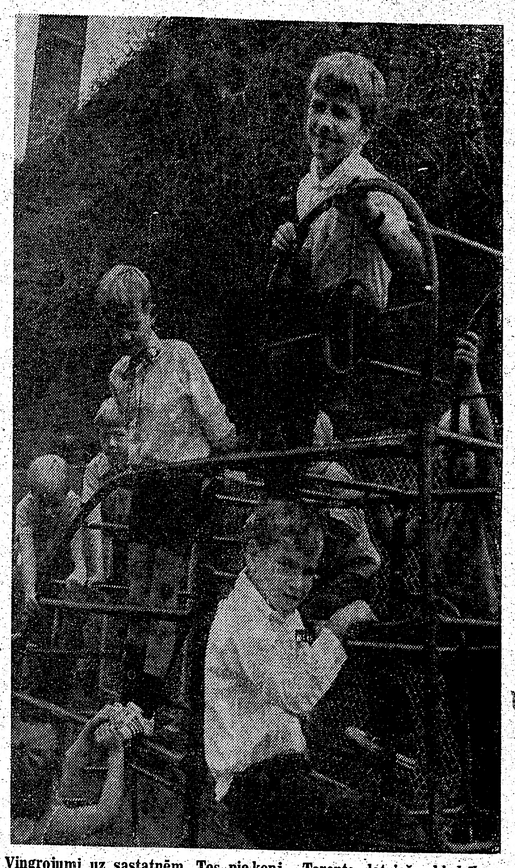

Vingrojumi uz sastatnēm. Tos pie kopj Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas audzēkņi mācību pārtraukuma laikā. Uzņēmumā redzami: Roberts Ozoliņš, Zintis Pērkons, Juris Ezergailis un citi, kuŗas ar savu fotokameru pārsteidzis mūsu fotogrāfs J. Ligers.

Vēl viena īpatnība no Sirakūzām palikusi atmiņā. Mēs tur iebraucām svētdienas rītā. Gandrīz visi veikali ciet,bet frizētavas atvērtas. Tādēļ laikam arī neredzējām neviena gaŗmatainā. Ja svētdienas rītā, pirms vai pēc dievkalpojuma, nav cita nekā ko darīt, var aiziet pie frizieŗa apgriezt matus un nodzīt bārdu.

Ja kādam ir izdevība, ieteicu nekautrēties pastaigāt pa svētceļnieku pēdām — nenožēlosit.

Krievu jūrnieka drāmatiskā bēgšana

Krievu jūrnieks, 20 g. vecais Sergejs Kurdakovs, pārbēdzējs no padomju zvejas kuģiem Kanadas rietumu piekrastē, par kuŗu jau ziņojām mūsu laikraksta 15. septembŗa numurā, nesen pārvests uz Kvebekas pilsētu, kur ar Kanadas imigrācijas iestāžu lēmumu viņam piešķirtas iecelotāja tiesības. Kvebekā viņu intervējuši Kanādas preses pārstāvji, kuŗiem viņš pastāstījis sīkāk par savu drāmatisko bēgšanu — 5 stundu peldēšanu vētras sabangotā jūrā un beidzot nokļūšanu piekrastes zvejnieku ciemā.

— Kad es bēgšanu sāku, – stāsta Kurdakovs, — mūsu kuģis un 11 citi padomju zvejas kuģi atradās pavisam tuvu krastam. Bija vētraina, tumša un lietaina nakts, un tā kā nākošā rītā mūsu kuģis bija nolēmis atstāt piekrasti, lai dotos mājup, tad šī bija mana pēdējā iespēja mēģināt nokļūt brīvībā, par kuŗu biju sapņojis un kuŗai gatavojos jau 3 gadus. Biju jau par daudz apnicis dzīvot zemē, kuŗā zem kautkādas cēlas komūnisma izkārtnes patiesībā pastāv neierobežotas varmācības sistēma.

Šajā vētrainajā naktī es izlikos, ka palikšu savā radiotelegrafista nodalījumā, bet patiesībā tikai gaidīju, kamēr kapteinis un pārējā kuģa apkalpe iemieg.

Es saprotu, ka nevaru peldēt tieši uz tuvāko piekrasti, jo apkārt bija noenkurojušies arī daži citi padomju zvejas kuģi, piekraste bija apgaismota, un tādēļ mani ātri ievērotu. Šo iemeslu dēļ nolēmu peldēt uz ne visai atšālo, bet sānis stāvošo Šarlotes salu. Es atzinu arī, ka man jāpeld pilnā apģērbā un zābakos, lai nebūtu puskails, kad parādīšos krastā. Domāju, ka kā labs peldētājs, neraugoties uz vētras satrakoto jūru, šo peldējumu veiksmīgi, bet tas iznāca daudz garāks un grūtāks, nekā biju iedomājies, un tikai laime un izturība mani noveda vēl dzīvu lolotajā brīvībā. Uz kuģa vēl esot cerēju, ka to jūdzi līdz piekrastei nopeldēšu pusstundas laikā, bet patiesībā iznāca veselas piecas stundas.

Nopeldot tikai kādus 400 jardus, iekļuvu tik vētraini sabangotā jūras straumē, ka mans apģērbs un zābaki sāka mani vilkt dibenā. Lai glābtos no noslīkšanas, no apģērba bija jāatbrīvojas par katru cenu, bet tas nebija tik viegli izdarāms Tad būtu, kaut uz īsu brīdi, jāpārtrauc peldēšana, bet tā rīkojoties, es „gāju dibenā". Es lietoju līdzpaņemto nazi, lai sagrieztu apģērbu. Un tomēr, šīs procedūras laikā biju vairākas reizes nogrimis zem viļņiem un sarijies daudz sājā okeana ūdens...

Es zaudēju pareizā virziena sajūtu un turpināju peldēt „uz labu laimi". Tikai pēc ilgāka laika ar šausmām ievēroju, ka esmu atpeldējis atpakaļ pie sava kuģa... Pāniskās bailēs man izlikās, ka mani uz kuģa ir jau ievērojuši un gatavojas nolaist laivu sagūstīšanai...

Bet tā bija tikai mana iedoma. No šīs vietas es skaidri saredzēju to punktu piekrastē, uz kuŗu biju nodomājis peldēt. Sapēmis savus pēdējos spēkus, sāku strauji peldēt tieši uz to. Lai sasniegtu nodomāto salu, man bija jāpeld vēl divas stundas.

Tad nāca pēdējais, bet pats grūtākais manas bēgšanas posms: man bija jāuzrāpjas pa 200 pēdu augstu, asu klinti, lai nokļūtu salā. Rāpjoties tumsā augšup, asās šķautnes sagrieza manu miesu, sevišķi kājas un krūtis. Uzrāpies ugšā, biju asiņains, puspliks, ar visai atbaidošu izskatu... Veicot šo rāpšanos klintī, nodomāju: Cik labi, ka savā zemē jau biju praktizējies kalnā kāpšanā un nodarbojies arī ar svara celšanu un peldēšanu!

Tuvākā mītnē, kur spīdēja uguns, bija vēl kādas pāris jūdzes tālu. Es atskatījos uz kuģi. Tagad tas bija pievirzījies līdz krastam. Acīmredzot, kapteinis bija jau izsūtījis vairākas laivas, lai mani meklētu un sagūstītu.

Ejot uz ciemu, es iekritu kādā klinšu spraugā un smagi ievainoju roku. Bez tam, virzoties uz apgaismoto ciemu, man bija jāpārpeld vēl kāds līcis. Tas bija vissmagākais peldējums visā bēgšanas gaitā, jo sālais ūdens „asi koda" manus ievainojumus. Biju zaudējis arī daudz asiņu. Mani spēki bija jau izsmelti līdz pēdējam... Vējš un viļņi mani rāva atpakaļ jūrā, bet tur, es redzēju, jau gaidīja gūstītāju laiva. Atrados jau pusnesamanā. Atceros tikai, ka no ciema man pretim nāca kāda meitene un palīdzēja nokļūt kādā zvejnieku mājā. Liekas, šī meiča agrāk bija nākusi pie mūsu jūrniekiem, lai pārdotu pulksteņus un dažas citas lietas.

Neatceros, kā nokļuvu slimnīcā, bet ciema iedzīvotāji tur bija mani nogādājuši. Slimnīcas gultā pamodies, es lūdzu, lai ataicina policiju un pasaka, ka es gribu patvēruma tiesības Kanadā.

Ārsts, kas vēroja pamodušos bēgli izteicās: „Viņam bija tik laimīga sejas izteiksme, kādu es redzēju pirmo reizi savā mūžā..."

A. K.

LONDONAS LATVIEŠU KOPAS GADASVĒTKI

Londonas latviešu kopas 23. gadasvētku sarīkojumu 11. septembrī ievadīja prof. A. Dreimanis ar īsu uzrunu. Toronto koklētāju ansamblis Auseklītis K. Staško vadībā atskaņoja kokļu mūziku. Bija ieradies arī mūzikālais ansamblis Toronto trubadūri ar jautru programmu. Ar solo priekšnesumiem uzstājās Ariana Liepiņa, Mirjama Bērziņa un Auseklis Pērkons. K. Staško sniedza interesantus paskaidrojumus par koklēm un kokļu mūzikas programmu. Bija ieradušies arī ciemiņi no citām pilsētām — Sarnijas un Čatamas.

A.

6 istabu bungalovs ar atpūtas telpām pagrabā un garāžu

IZĪRĒJAMS

no 1. oktobŗa —

New Toronto rajonā.
Lūdz zvanīt vakaros 267-4940

Mārtiņš Ozoliņš meklē

inž. mežkopi

Jāni Jēkabsonu,

ar pēdējo zināmo darba vietu Jaunpils virsmežniecībā, un

inž. mežkopi

Alfredu Bormani,

ar pēdējo zināmo darba vietu mežu departamenta vicedirektora amatā.

Lūdzu atsaukties šī laikraksta birojam ar oferti „S. D."

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS
tālr. 534-1403, Toronto

L. LUNSKY
OPTIKIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1156 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-0206

IGAUNU OPTIKIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PARBAUDE ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8965
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Lielākais un labākais veikals Kanadā speciāli
EIROPIEŠU DELIKATESEM
vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas
tip-top MEATS Ltd.
delicatessen
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
Don Valley Parkway)

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām.
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619.

Vecāki Latvijā meklē dēlu —
VLADISLAVU PRANČU,
JAZEPA DĒLU, dzim. 1922. g. 16. jūnijā Maltā.
1968. gadā dzīvojis Vinipegā. Ja kāds ko zinātu par viņu lūdz rakstīt:
KEKSIS — R. R. 1, Box 2, Keswick, Ont., Canada.

Toronto latviešu biedrības bridža kopa pēc vasaras pārtraukuma atkal atjaunojusi spēles biedrības telpās, Latviešu namā. Ar jauno sezonu notikušas pārmaiņas kopas valdē. Spēļu vadītājs ir Zigurds Augulis, palīgs Bruno Plūme, statistiķis Imants Sveķis, kasieris Elmars Caune. Uzņēmumā daļa kopas biedru sezonu atklājot. No kreisās Tanita Sveķe, Lilija Eiserta, bridža kopas priekšniece Kira Strautiņa un Jānis Rolavs. Apakšā no kreisās Felicita Dzērvīte, Richards Kronbergs un Arturs Pone.

Foto: J. Liģers

AN iesāk sesiju demonstrāciju zīmē

Apvienoto nāciju ģenerālsapulces 26. sesija Ņujorkā iesākās ar demonstrācijām, kad ap 1000 sarkanās Ķīnas atbalstītāju ar komūnistiskās Ķīnas karogiem un Maocetunga ģīmetnēm soļoja ārpus Apvienoto nāciju ēkas, saucot „nost ar Čangkaišeku". Otrā protētāju grupa — ap 4000 Formozas atbalstītāju, kas bija iebraukuši pat no Kanadas un ASV rietumkrasta, turpat tuvumā prasīja, lai Ķīnu neuzaicina Apvienotajās nācijās, saucot „nost ar Mao". Demonstrācijas beidzās bez cīņas.

Milzīgajās AN telpās tajā pašā laikā klīda baumas par Mao nāvi, ko vēlāk sarkanās Ķīnas ārlietu ministrija noliedza, apgalvojot, ka 77 g. vecais Mao ir vēl vienmēr dzīvs un ar labu veselību. Jaunievēlētais, 130 locekļu lielās pasaules organizācijas prezidents, Indonēzijas ārlietu ministrs Adams Maliks, skubināja sesiju kļūt par „universālu savienību", ko delegāti iztulkoja, kā nepārprotamu aicinājumu uzņemt sarkano Ķīnu Apvienotajās nācijās. Pirmajā ģenerālsapulces dienā uzņēma 3 jaunas valstis – niecīgo Himalaju valsti Butanu, Barainu un Kvataru pie Persijas līča.

ASV cieta lielāku un varbūt liktenīgu neveiksmi abu Ķīnu paturēšanā Apvienotajās nācijās. Ģenerālsapulces 25 locekļu komiteja, kas sastāda ģenerālsapulces dienas kārtu, izbalsoja ASV priekšlikumu, ka pretrunīgās Albānijas un ASV rezolūcijas apspriežamas kopīgi ģenerālsapulcē, bet komiteja pastāvēja, ka ASV un Albānijas priekšlikumi jāizspriež atsevišķi. Albānijas rezolūcija aicina uz beznoteikumu sarkanās Ķīnas uzņemšanu un nacionālās Ķīnas izraidīšanu no AN. ASV rezolūcija bija uzņemta dienas kārtā atsevišķi, kas ar 11 pret 9 balsīm, 4 atturoties, pierādīja, ka ASV vairs ilgāk nevar vadīt neitrālās un centristu valstis Apvienotajās nācijās. No šiem rezultātiem būs atkarīga beidzamā pārbaude oktobrī, kas var beigties, ka Pekingu uzņem AN, bet Formoza tiek izraidīta. Albānijas rezolūciju pieņēma ar 17 pret 2 balsīm, atturoties ASV, Filipīnām, Japānai un Beļģijai. ASV rezolūcijai nesekmējās ar 9 pret 12, 3 balsīm atturoties. Normāli tuvie ASV sabiedrotie, Anglija, Perū un Nigērija, šoreiz neatbalstīja ASV izšķirošā balsošanā. Tam ir divi tulkojumi — ka ASV prezidents Niksons klusībā apstiprinājis Ķīnas politiku un nav pielietojis ASV pilnīgu potenci Formozas glābšanā, vai ir pielaista liela kļūda, atļaujot galveno psīchologisko pārbaudi izdarīt komitejā, kas ir mazāk pieļāvīga ASV ietekmei.

AN ģenerālsekretārs Utants izteicās, ka Apvienotās nācijas, „absolūtā nepieciešamība" pasaules mieram, iet pretī bankrotam. „Īsumā situācija ir tāda, ka AN, pēc vairāk kā 10 gadiem ar deficītu financēs miera uzturēšanas operācijās, drīz būs jāstājas fakta priekšā, ka tā ir bankrotējusi organizācija". Viņa izteiktās piezīmes bija ietvertas 171 lappušu gaŗā ziņojumā Apvienotajām nācijām. Tāpēc, ka šis bija viņa pēdējais ziņojums pirms sava posteņa atstāšanas. Utants apskatīja aizvadītos 10 gadus, kuŗos viņam bija uzticēts atbildīgais pienākums pasaules priekšā. Savā ziņojumā šis Burmas diplomāts atzinīgi izteicā par AN, kuŗas esot sasniegušas daudz vairāk nekā pasaule cerējusi un piebilda: „Es nekad neesmu bijis tik pārliecināts kā tagad par AN derīgumu), potenciālu un absolūto nepieciešamību. Cīņas, vēl ļaunākas kā pagātnē, var izlauzties Vidējos austrumos, pastāv konflikta briesmas starp Indiju un Pakistānu. Atbruņošanās uzrāda zināmu progresu, bet daudz jādara atomieroču izmēģinājumu aizliegšanai pazemē.

Brežņevs Belgradē un Budapeštā

Pad. savienības komūnistu partijas vadītājs Brežņevs 22. septembrī ieradās Belgradē sarunām ar Dienvidslavijas prezidentu Tito, lai neitrālizētu pieaugošo Ķīnas ietekmi Balkānos. Tajā pašā laikā padomju Melnās jūras flotes eskadrons ieradās neoficiālā piecu dienu apmeklējumā Dienvidslavijas ostā Rijekā. Tā kā Pad. savienība iepriekš nebija paziņojusi par savas flotes vienību ierašanos un uzturēšanos Dienvidslavijas ostā Brežņeva viesošanās laikā, tad, liekas, tā plānota, lai uzsvērtu padomju varas ģeografisko tuvumu iepretī sarkanai Ķīnai. Ķīnas premjērs Čuenlajs, kas izdarīja diplomātisku kampaņu Balkānos pret Maskavas nostāju, nesen atzinās dienvidslavu žurnālistiem, ka „Ķīna ir par tālu, lai piedāvātu Balkaniem bruņotu atbalstu".

Maršals Tito Brežņeva viesošanās laikā mudināja viņu izdot oficiālu deklarāciju, ar kuru atzīst Dienvidslavijas tiesības turpināt savas pašā veida sociālisma programmu arī pēc tam, ja viņš vairs nespētu vadīt valsti. Dienvidslavijas valsts un partijas galva 79 g. vecais Tito vēlas oficiālus nodrošinājumus, lai sgatavotos spiedienam, kad viņš atteiksies no varas. Dienvidslavijas tauta nevēlas vairs atgriešanos pie ortodoksālā bloka sociālisma.

Brežņeva 4 dienu apmeklējums Belgradē bija daļa no Kremļa kampaņas neitrālizēt Ķīnas pieaugošo ietekmi Balkānos. Kremļa viesim par godu rīkotā dinejā Brežņevs brīdināja maršalu Tito, ka „pretējie spēki",kas acīm redzot bija attiecināts uz Ķīnu un ASV, „mēģina dzīt ķīli starp Belgradi un Maskavu. Viņi laiž apgrozībā fabrikācijas par tā saucamās ierobežotās suverēnitātes jauno doktrīnu un izplata baumas, ka padomju armija gatavojas izdarīt invāziju Balkānos". Brežņevs uzsvēra, ka Maskavas - Belgrades attieksmes noteiktas 1955. gada Belgrades deklarācijā, kas apliecināja Dienvidslavijas tiesības uz savu patstāvīgu sociālisma ceļu.

Tito vaļsirdīgā runā apstiprināja, ka Dienvidslavija uzturēs savu neatkarību citu valstu vidū un izveidos savu strādnieku pārvaldīto rūpniecību. Šādu politiku kritizē Maskava, kas uzskata, ka sociālisma valstīm jābūt atkarīgām no Maskavas.

Brežņevs savā runā fabriku strādniekiem centās ieskaidrot, ka padomju ārpolitikas mērķis esot „stingri sargāt sociālisma intereses". Dienvidslavija turpretim vēlas skaidru un oficiālu abu valstu attieksmju apliecinājumu, lai atvairītu Maskavas spiedienu. Kremļa varasvīri ilgi pretojušies Dienvidslavijas tieksmēm „uz savu sociālismu". Naids pastiprinājās šovasar, kad Belgrade kopīgi ar citām valstīm paplašināja savas attieksmes ar sarkano Ķīnu.

Šīs apakšstrāvas iezīmējās Brežņeva runā elektronikas fabrikas strādniekiem. Kremļa viesis uzskatīja, ka Dienvidslavijas sociālisma ceļš nav pieņemams Pad. savienības komūnismam un tautām, gan piebilstot, ka sociālisma sistēmas veida izvēle ir katras komūnistu partijas un tautas iekšēja lieta, bet tas nedrīkstētu būt par atsvešināšanās pamatu. Runas beigās Brežņevs ielūdza rūpnīcas strādniekus apmeklēt padomju fabrikas. Kaut gan viņa ielūgumu strādnieki uzņēma ar pieklājīgu sajūsmu, dzirdēja arī daudz piezīmju un klusu sačukstēšanos.

Dzīves standarts Dienvidslavijā ir daudz augstāks kā Pad. savienībā. Brežņevs apskatīja lielo fabriku ar 2000 nodarbinātiem strādniekiem, kas ražo elektroniskās ierīces un sacīja, ka no centra pārvaldītā padomju saimniecība veicas labāk nekā Dienvidslavijā pašu strādnieku kontrolētā rūpniecība. Pēc divu dienu sarunām Brežņevs un maršals Tito izbrauca uz medībām 100 jūdzes ziemeļos no Belgrades.

Dienvidslavija neuzskata sevi par draudu Pad. savienībai tās hegemonijā Austrumeiropā, bet gan kā attīstītu valsti, kas vēlas uzturēt līdzsvaru starp rietumiem un austrumiem, pati palikdama brīva. Laipni uzņemdams Brežņevu, Tito reizē priecājās arī par gaidāmo vizīti pie ASV prezidenta Niksona Vašingtonā un par sirsnīgajām attieksmēm ar sarkano Ķīnu. „Mūsu pastāvēšana atkarīga no tā, kādu vietu mēs ieņemam lielvalstu spēlē," rakstīja Belgrades vadošā laikraksta redaktors un piezīmēja: „Brežņeva apmeklējums Belgradē ir liels panākums mūsu politikai, bet tas nenozīmē, ka karš kaut kur jau biedzies..." Dienvidslavija vēlas, lai Pad. savienība vai Rietumi „aizmirstu", ka 20 miljonu iedzīvotāju lielā Dienvidslavija ieņem augstākā mērā stratēģisku apgabalu...

Brežņevs pēc 4 dienu sarunām ar maršalu Tito izbeidza savu apmeklējumu Belgradē, apstiprinot Dienvidslavijas neatkarības statusu komūnistu blokā un ielūdza Tito apmeklēt Maskavu. Brežņevs izlidoja pārsteiguma vizītē uz Budapeštu, kā arī apmeklēja Bulgariju atpakaļceļā uz Maskavu. Brežņeva un Tito kopīgi izsniegtā komunikē sacīts, ka abu valstu vadītāji plaši apsprieduši Dienvidslavijas un Pad. savienības attieksmes un saimniecisko sadarbību, kā arī Dienvidslavijas un padomju komūnistu partijas saites.

JAUNAIS AN ASAMBLEJAS PREZIDENTS

AN ģenerālsapulces ievēlētais jaunais prezidents, Indonēzijas ārlietu ministrs Adams Maliks, nāk no valsts, kas bija vienīgā, kuŗa izstājās no AN, kad nelaiķa prezidents Sukarno aizstāvēja Jakartas-Pekingas asi. Vēlāk Maliks ievadīja Indonēziju atpakaļ AN. Šis 54 g. vecais diplomāts kļuva par ārlietu ministru militārā valdībā, kas pārņēma varu pēc komūnistu neizdevušās sazvērestības gāzt valdību. Maliks 1967. gadā ievadīja Indonēziju jaunajā Dienvidaustrumāzijas tautu savienībā (ASEAN) ar Malēziju, Singapūru ,Filipīnām, Taizemi. Viņa politiskā karjēra iesākās 1934. gadā, kad viņš kļuva par Indonēzijas partijas nodaļas vadītāju savā dzimtā vietā Sumatrā. Maliks ar dažiem draugiem 20. g. vecumā nodibināja Indonēzijas ziņu aģentūru Antara. Holandes koloniālā režīma laikā, pirms Otrā pasaules kaŗa, Maliku vairākas reizes ieslodzīja cietumā. Tūlīt pēc kaŗa viņš pārliecināja Sukarno deklarēt Indonēzijas neatkarību. Maliks bija Indonēzijas parlamenta loceklis un kā sūtnis kalpoja Pad. savienībā un Polijā.

PĻAUKA KANCLERAM BRANTAM

Sadusmots par Rietumvācijas kanclera Branta austrumpolitiku, labā spārna students Minchenē uz ielas iesitis kancleram pļauku sejā. „Tas ir par jūsu politiku austrumos", sacījis students. Brants bija tikko pabeidzis televīzijas interviju pie ēkas, kuŗā novietojusies 1972. gada olimpisko spēļu organizācijas komiteja. Minchenes policijas priekšnieks Manfreds Šreibers identificējis studentu par 22 g. veco Viktoru Gislo, politisko zinātņu studentu. Viņš bija kandidējis kā labā spārna piekritējs pēdējās vēlēšanās Bavārijā. Šī bija pirmā reize, kad kanclers Brants ticis fiziski aizkarts, kopš kļuvis pirms diviem gadiem par Rietumvācijas kancleru, kaut gan viņam jau daudzreiz piedraudēts. Brantu apsargā 20 personīgie drošības sargi, no kuŗiem 5 pastāvīgi izpilda sardzes dienestu.

Pļauka sejā atgādina līdzīgu incidentu 1968. gadā, kad kreisā spārna piekritēja Beate Klarfelde iesita bijušajam Rietumvācijas kancleram Kurtam Georgam Kīzingeram Berlīnē, kristīgo demokratu partijas sanāksmē. Viņa nosauca Kīzingeru par „nacistu". Klarsfeldi arestēja, bet Kīzingers neprasīja ievadīt izmeklēšanu.

LAIKRAKSTA

LATVIJĀ AMERIKĀ

ATSEVIŠĶI NUMURI PĒRKAMI TORONTO LATVIEŠU VEIKALOS

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Kanadiešu dienas laikrakstu izdevēju apvienība nolēmusi pievērst lielāku vērību laikrakstu ievadrakstu kvalitātes uzlabošanai. Rudens sanāksmē apvienības priekšsēdis Īrls Ričards, kas ir arī rīta izdevuma „The Globe and Mail" viceprezidents un direktorsrīkotājs, paziņoja, ka paredzētas apspriedes arī ar veselības ministru Manro par tabakas sludinājumu pieļaušanu un ar patērētāju lietu ministru Basfordu par paredzamiem noteikumiem attiecē pret „maldinātājiem sludinājumiem"...

★ Tieslietu ministrs Tērners aicina kanadiešus iesniegt viņam ierosinājumus pārrunām pastāvošo likumu papildināšanai vai modifikācijai. Nākamajā februārī Kanadā paredzēta pasaules tieslietu ekspertu sanāksme, lai „pārdomātu, kā aizcelt likumu no pašreizējā stāvokļa turp, kur tam mūsdienās jābūt". Konferencē, ko vadīs A. Karoters, Kalgarijas universitātes prezidents, ar palīgu Montrealas advokātu Īvu Fortjē, bez tieslietu darbiniekiem piedalīsies arī strādniecības, tirdzniecības-rūpniecības un sabiedrības pārstāvji, reprezentējot minoritāšu vai speciālu interešu grupas.

★ Tā kā Kvebekas ministrs Šokets atteicās ievērot provinces policistu virsstundu prasības, nedēļas sākumā 60 no 110 Kvebekas policijas iecirkņiem pārstāja darboties. Kaut Kvebekas policistu apvienības direktors St. Pjērs apelēja pie viņu amata zvēresta un pienākuma aizsargāt Kvebekas pilsoņu dzīvību un mantu, policistus tas neaizkustināja. St. Pjērs gan izteicās, ka pienākuma neievērotāji „nožēlos konsekvences". Kvebekas valdība norādījusi, ka ārkārtējos (emergency) apstākļos saskaņā ar QPP līgumu policistiem neesot tiesības uz virsstundu atalgojumu, vienīgi uz papildu brīvdienām, tādēļ piedāvājusi gan samaksu par pusi nostrādāto „virsstundu", bet policisti piedāvājumu noraidījuši.

★ Kanadiešu imigrācijas ierēdņi Toronto starptautiskajā lidlaukā īsi pēc ierašanās aizsūtījuši atpakaļ uz ASV „jipiju galvu" Džeriju Rubinu. Pēdējais bija ieradies Kanadā, lai piedalītos CFTO televīzijas raidītāja programmā.

★ Opozicijas līderis Stenfīlds izteicies, ka ministru prezidenta Trudo paskaidrojumi bezdarba iemesliem Kanadā ir „negodīgi", un viņš (Stenfīlds) neuzticoties Trudo saimnieciskajiem padomdevējiem. Kanadas saimniecības padome jau gadiem brīdinājusi par lielo darbaroku pieplūdumu, tādēļ Trudo apgalvojums, ka tas izrādījies šogad lielāks nekā paredzēts, esot negodīgs. Stenfīlds arī piebildis, ka viņa dēļ federālās vēlēšanas varētu rīkot jebkurā laikā, jo valda vispārēja neapmierinātība ar liberāļu valdības saimniecības politiku, kurā visvairāk vainojami Trudo un finanču ministrs Bensons.

—ns

SĪKĀS ZIŅAS

● Triju partiju konservatīvā koalīcija, kas valdīja Dānijā kopš 1968. gada, vispārējās valsts vēlēšanās septembrī pazaudēja 10 sēdekļus, iztrūkstot 2 sēdekļiem no nepieciešamo 90 sēdekļu vairākuma parlamentā. Socāldemokrati ieguva 70 sēdekļus agrāko 62 vietā. Nesen nodibinātā kristīgo tautas partija, kas vēlējās stingrākus abortu un pornografijas likumus, nesasniedza vajadzīgo 2 proc. balsu skaitu, lai varētu iekļūt parlamentā.

● Personas, kas cieš no sirdskaitēm, varētu labāk „palikt mājās, skatīties televīziju un dzert viskiju nekā gulēt slimnīcā", izteicies prominents angļu ārsts, neurologs Dr. Henrijs Millers, Ņūkastles universitātes profesors „Mēs varam sirdij dot „šoku" un to atdzīvināt, bet cik ilgi cilvēks var izturēt pastiprinātu ārstēšanu?" jautājis Dr. H. Millers.

● Pad. savienība paplašinājusi savas neoficiālās attieksmes ar Izraēlu, ierodoties pirmai izraēliešu grupai Maskavā, kopš diplomātisko attieksmju pārtraukšanas starp abām valstīm 1967. gadā. Padomju „miera" komiteja" sagaidīja 6 prominentus Izraēlas pārstāvjus, kas gan kritizēja savas valdības politiku, bet nav komūnisti. Viņi apspriedās par žīdu stāvokli Pad. savienībā, kā arī vedīs sarunas ar padomju pārstāvjiem par Vidējo austrumu situāciju un kā uzlabot Pad. savienības un Izraēlas attieksmes.

● Austrālijas ministru prezidents Viljams Makmāns paziņoja par austrāliešu 6000 kaŗavīru atvilkšanu no Vietnamas līdz Ziemsvētkiem. Arī Jaunzēlandes ministru prezidents Holioks Velingtonā paziņojis, ka jaunzēlandiešu kaujas vienības tiks atvilktas līdz šāgada beigām. Dienvietnamā ir 350 Jaunzēlandes kaŗavīru.

SENAS GŪSTA DIENAS ATCEROTIES

Klīst „letiņš" drāšu aplokā,
Dzen bada velns to, jādomā...
Te brīnums — viņpus žoga kas!
Pēc „soroka" būt rādījās.

Vai ļaut to sargu kājām mīt?
Nē, cauri drātīm „letiņš" slīd...
Zied viņam sejā varens smaids,
Uz brīdi svešs būs smēķa
spaids!

Tik atpakaļ (lai sasper jods!)
Vairs neveicas kā izplānots:
Daudz acīgāks ir uzraugs skots,
Tam padomā sen zināms sods.

Nu būrītī aiz drāšu sienas
Nīkst „letiņš" kluss un
skaita dienas.
Pār nometni kad uzaust rīts,
Čukst viņš: „Dēļ soroka
es nosodīts!"

Dadža zīmējums un teksts